

HANDREIKING OPENBAAR BIBLIOTHEEKWERK

Instrumentenkoffer voor gemeenten

Inhoudsopgave

I	Inleiding	5
II	Instrumentenkoffer	7
1.	De lokale Vernieuwingsagenda	7
	Gewenste situatie voorop in Vernieuwingsagenda 2007	7
	Vernieuwingsagenda als grondslag voor Provinciaal Marsrouteplan	8
	Toetsingskader Marsrouteplannen 2007	8
	Provincie als regisseur	8
2.	Certificering	9
	Doel van certificering	9
	Certificeringsorganisatie en procedure	9
	Minimumniveau aan kwaliteitseisen	10
	Consequenties bij het niet behalen van het certificaat	10
	Certificering in relatie tot Vernieuwingsagenda en gemeentelijk beleid	10
3.	Richtlijn voor Basisbibliotheken deel II: kostentoerekening	10
	Vestigingsgebied fictieve basisbibliotheken	11
	Spreiding vestigingen	11
	Openingsuren	12
	Personeel	12
	Collectie	13
	Enkele nieuwe dienstverleningsconcepten	13
	Huisvesting	13
4.	Budgetsubsiëring	14
III	Samenwerking provincies-gemeenten	15
1.	Rijkssubsidie via de provincie	15
2.	Meningsverschillen en discussies tussen gemeenten en provincies	15
IV	Gelden Innovatie Stimulans Bibliotheekvernieuwing voor gemeenten	17
	Bijlagen	19
1	Format Lokale Vernieuwingsagenda 2007 Openbaar bibliotheekwerk, Onderdeel gewenste situatie	20
2	Certificeringnorm Openbare bibliotheken 2006 - 2009, Onderdeel eisen m.b.t. organisatie en -resultaatgebieden	22
3	Richtlijn voor basisbibliotheken deel II: kostentoerekening	27
4	Budgetsubsiëring, Onderdeel Eenjarige Product-prestatieovereenkomst	39
	Colofon	47

I Inleiding

Recentelijk verscheen de brochure 'Instrumentenkoffer voor gemeenten' van het Procesbureau Bibliotheekvernieuwing (verder: Procesbureau). Deze instrumentenkoffer komt voort uit de afspraken zoals die zijn gemaakt in de aanvulling op het Koepelconvenant 'Herstructurering openbaar bibliotheekwerk' (verder: convenant).

De instrumentenkoffer is bedoeld als ondersteuning bij het vervullen van de gemeentelijke opdrachtgeversrol. Gemeenten, zo werd immers in het convenant afgesproken, fungeren als opdrachtgever van het openbaar bibliotheekwerk. Door alle veranderingen in het stelsel van openbare bibliotheken is ook de relatie tussen gemeente en bibliotheek veranderd. Deze relatie wordt steeds zakelijker. Van gemeenten wordt verwacht dat zij, meer dan voorheen gebruikelijk was, bibliotheken bevragen op het leveren van concrete producten en diensten. Daar tegenover staat dan een naar rato reëel bedrag aan subsidie.

Bij het opstellen van de periodieke Vernieuwingsagenda is het aan te raden meer inzicht te hebben in wat van basisbibliotheken (i.o.) verwacht mag worden, welk niveau van dienstverlening bibliotheken zouden moeten kunnen leveren, hoe gemeen-

ten en bibliotheken de gemaakte afspraken kunnen vastleggen en welk reëel prijskaartje daaraan hangt. Hiertoe zijn een aantal beleidsinstrumenten ontwikkeld. Deze hulpmiddelen betreffen:

– **Vernieuwingsagenda 2007**

Een digitaal beschikbaar format, dat is aangepast aan de ervaringen met de in 2005 verschenen inhoudelijke richtlijnen voor de vernieuwing van het openbaar bibliotheekwerk, de zogeheten Richtlijn voor Basisbibliotheken.

– **Certificering**

De onlangs tussen de Vereniging van Openbare Bibliotheken (verder: VOB) en de VNG overeengekomen voorwaarden voor certificering van openbare bibliotheken inclusief de daarbij geldende procedure en minimum kwaliteitsnormen.

– **Richtlijn deel II: kostentoerekening**

Een kostentoerekening inzake vestigingsgebied, spreiding van vestigingen, openingsuren, personeel, collectie en huisvesting gebaseerd op de inhoudelijke Richtlijn voor Basisbibliotheken.

– **Aangepast budgetsubsiëeringsmodel**

Een op de inhoudelijke Richtlijn voor Basisbibliotheken afgestemd model ten behoeve van budgetsubsidie-afspraken tussen gemeenten en openbare bibliotheken plus daarbij behorende

modellen zoals een meerjarenconvenant en een intergemeentelijke samenwerkingsovereenkomst.

In de brochure worden de instrumenten inclusief toelichting in verkorte versie gebundeld aangeboden.

De complete certificeringsvoorwaarden zijn te vinden via www.bibliotheekcertificaat.nl en de andere documenten zijn in totaliteit te downloaden van www.bibliotheekvernieuwing.nl.

De thans voorliggende handreiking belicht deze beleidsinstrumenten, bevat in de bijlagen de voor gemeenten meest relevante aspecten ervan en voegt

daaraan de VNG-standpunten toe. Verder gaat de handreiking in op de relatie tussen de provincie en de gemeente. Ook brengt deze nogmaals de Innovatie Stimulans Bibliotheekvernieuwing plus de daarbij direct van het Rijk te verkrijgen experimentgelden onder uw aandacht.

Tot slot wijzen wij u op vóór oktober 2006 verschenen beleidsinstrumenten ten behoeve van de bibliotheekvernieuwing. De paragrafen over de verschillende beleidsinstrumenten zijn modulair te lezen: vandaar dat veelgebruikte termen bij ieder onderdeel eerst voluit worden geschreven alvorens afkortingen opgenomen worden.

II Instrumentenkoffer

1. De lokale Vernieuwingsagenda

Om richting te geven aan het lokale bibliotheekbeleid via het gemeentelijke opdrachtgeverschap en om voor het jaar 2006 in aanmerking te kunnen komen voor vernieuwingsgelden die van het Rijk via de provincie naar gemeenten zouden vloeien dienden gemeenten in 2005 voor het jaar 2006 een Vernieuwingsagenda (verder: VA) op te stellen. Het format was opgesteld door het Procesbureau Bibliotheekvernieuwing (verder: Procesbureau) in samenspraak met de betrokken landelijke organisaties zoals de VNG. Hierover informeerden wij u in de VNG-ledenbrief 'Vernieuwingsagenda openbaar bibliotheekwerk' (SEZ/U200515383; Lbr. 05/87) die wij u op 19 september 2005 zonden. Ondanks het feit dat gemeenten in 2005 weinig tijd kregen om de VA samen met hun bibliotheek op te stellen en dat door sommigen de vorm niet als optimaal werd ervaren is het systeem werkbaar gebleken. De VA blijkt een beleidsinstrument om de inhoudelijke vernieuwing vorm te geven.

Gewenste situatie voorop in Vernieuwingsagenda 2007

Ook voor 2007 zullen gemeenten wederom samen met hun bibliotheek een VA opstellen. Hiertoe

bestaat er een format, dat is aangepast aan de ervaringen met de in 2005 verschenen inhoudelijke richtlijnen voor de vernieuwing van het openbaar bibliotheekwerk, de zogeheten Richtlijn voor Basisbibliotheken.

Dit format is digitaal beschikbaar gesteld. Het Procesbureau staat gemeenten en openbare bibliotheken terzijde, indien de invulling van het format in excel technische problemen oplevert. De nadruk in het nieuwe format ligt op de gewenste situatie, datgene dat de gemeente na overleg met de openbare bibliotheek wil ten aanzien van de kerndiensten en/of speerpunten van lokaal beleid binnen de kernfuncties Kennis en Informatie; Ontwikkeling en Educatie; Kunst en Cultuur; Lezen en Literatuur; Ontmoeting en Debat. Het eerste deel van het format gaat dan ook daarover.

Vervolgens zijn er, evenals voor 2006, twee andere onderdelen in het format respectievelijk ter wille van een snelle doorlichting en van een beeld van het huidige beleid. Echter, de invulling van deze twee onderdelen zal gelet op de gebruikelijke meerjarenpraktijk op lokaal niveau veelal niet of nauwelijks afwijken van vorig jaar.

Vernieuwingsagenda als grondslag voor Provinciaal Marsrouteplan

Ook voor 2007 geldt dat de gemeentelijk VA's de grondslag vormen voor het provinciale Marsrouteplan (verder: MRP) 2007. Dit wijkt in principe niet af van wat tripartiet ook voor 2006 werd afgesproken. Uit de door provincies ingediende MRP'en 2006 was dat echter niet altijd duidelijk op te maken. Dit is de provincies niet geheel kwalijk te nemen. Het feit dat de inhoudelijke richtlijnen voor de bibliotheekvernieuwing oftewel Richtlijn voor Basisbibliotheken, zeer laat verschenen terwijl deze verondersteld werden leidend te zijn voor het invullen van de VA, deed veel provincies besluiten niet op het indienen van de VA's te wachten. Bij de beoordeling van de MRP'en 2006 is dit aspect dan ook minder zwaar meegenomen.

Op 31 mei 2006 zond voormalig staatssecretaris mw. mr. M.C. van der Laan evenwel de beleidsbrief Bibliotheekvernieuwing 'Voortgangsrapportage 2005' waarin ze stelt dat het noodzakelijk is dat gemeenten daadkrachtig invulling geven aan hun rol van opdrachtgever. Daarnaast stelt zij dat het van belang is dat provincies de lokale VA's daadwerkelijk in hun MRP'en opnemen. De Stuurgroep bibliotheken (verder: Stuurgroep) zal bij de beoordeling van de komende MRP'en daaraan dan ook nadrukkelijk aandacht schenken.

Toetsingskader Marsrouteplannen 2007

In aanloop naar het aflopen van het convenant eind 2007 heeft de Stuurgroep besloten dat er in de laatste periode meer gestuurd dient te worden op het laten zien van wat de concrete effecten van het vernieuwingsproces voor gebruikers zijn. De Stuurgroep is ervan overtuigd dat de MRP'en hiervoor het vehikel zijn. Het MRP 2007 is het laatste dat onder de regie van de Stuurgroep wordt opgesteld. Om te kunnen sturen op de MRP'en en deze te kunnen beoordelen is door de Stuurgroep aan het Rijk een toetsingskader geadviseerd. In dit toetsingskader is opgenomen dat er uitdrukkelijk zal worden beoordeeld op enkele concreet te benoemen prioriteiten en daarmee samenhangende resultaten. De Stuurgroep heeft het Rijk voorts geadviseerd om afspraken tussen de Stuurgroep en provincies door het Procesbureau verder te laten uitwerken. De provincies zijn daarop door een vertegenwoordiger van het Procesbureau en de Vereniging van Openbare Bibliotheken (verder: VOB) bezocht. De hieruit voortvloeiende afspraken dienen in de MRP'en 2007 tot uitdrukking te komen. Want het Rijk heeft inmiddels groen licht heeft gegeven voor

het toetsingskader, zodat de Stuurgroep dit kon vaststellen in haar vergadering van 28 september 2006. Door toetsing van de aanvragen en vervolgens inpassing in de beschikkingen krijgen de afspraken een formeel karakter.

De prioriteiten zijn door de Stuurgroep geformuleerd op twee niveaus te weten de inhoud en het proces c.q. het netwerk.

– Inhoud

Met betrekking tot de inhoudelijke vernieuwing betreft het een viertal prioriteiten: collectiebeleid, digitale bibliotheek, kwaliteit van dienstverlening en functionele verbreding.

Voor wat betreft collectiebeleid dienen de provincies hun activiteiten te richten op het behalen van het resultaat dat iedere inwoner volledige en onbelemmerde toegang heeft tot een kwalitatief hoogwaardige Collectie Nederland. Collectie betekent alle informatiedragers: drukwerk, audiovisuele media en digitale informatiedragers. Binnen de Collectie Nederland zijn eind 2007 zwaartepuntfuncties benoemd, die worden uitgevoerd door daartoe aangewezen bibliotheken. Ten aanzien van de digitale bibliotheek dient te worden bereikt dat er binnen de provincies en geldend voor alle basisbibliotheken beduidend meer gebruik wordt gemaakt van digitale producten (bibliotheek.nl). Daarnaast moeten er binnen het provinciale netwerk twee nieuwe digitale producten in gebruik zijn genomen. Om te voldoen aan de afspraken ten aanzien van de prioriteit kwaliteit van dienstverlening is het belangrijk dat bibliotheken zich aan het netwerk van bibliotheken verbinden. Hiertoe is de certificering het instrument. Daarnaast dienen bibliotheken gegevens beschikbaar te stellen aan de VOB in het kader van benchmarking en hebben bibliotheken een HRM-plan. De vierde prioriteit heeft betrekking op de functionele verbreding. Elke provincie heeft binnen haar grenzen minimaal één basisbibliotheek die toegerust is als instrument van integraal beleid.

– Proces c.q. Netwerk

Met betrekking tot het netwerk is één prioriteit vastgelegd. Eind 2007 dient de provinciale netwerkvorming gereed te zijn. Ook dient vast te staan welke functies de provinciale bibliotheeknetwerken als onderdeel van het landelijke bibliotheekbestel dienen te vervullen.

Provincie als regisseur

De VA is ook het middel om de inzet van autonome

gemeentelijke middelen te verbinden met de provinciale en landelijke bibliotheekvernieuwingsgelden. Vanuit de rol van regisseur die de provincies in het proces hebben toebedeeld gekregen coördineren zij het traject waarbinnen de VA's worden opgesteld in voorbereiding op het MRP 2007. Provincies nemen daarbij het initiatief om de gemeenten en de bibliotheken uit te nodigen voor het opstellen van de VA. Zij zullen hierbij ook aangeven in hoeverre de VA's moeten focussen op de prioriteiten (zoals hierboven zijn beschreven) waarop de provincies zullen inzetten.

Omdat per provincie procedures en tijdspaden kunnen verschillen is het mogelijk dat niet in elke provincie dezelfde afspraken en data worden gehanteerd waarop de VA's bij de provincie dienen binnen te zijn. Er is echter landelijk afgesproken dat uiterlijk 1 november alle VA's bij de provincies zijn ingediend. Omdat de provincies zelf hun MRP uiterlijk op 1 januari 2007 moeten hebben doen toekomen aan de Stuurgroep bestaat de kans dat zij nog enige soepelheid betrachten.

Zie verder bijlage 1: relevante passages uit het onderdeel 'gewenste situatie' van de VA.

Totale, digitaal in te vullen, VA, zie:

www.bibliotheekvernieuwing.nl onder Publicaties/Hulpmiddelen voor de praktijk.

2. Certificering

Naast het vernieuwde format voor het opstellen van de Vernieuwingsagenda (verder: VA) wordt in de 'Instrumentenkoffer voor gemeenten' ingegaan op een aantal ontwikkelde instrumenten die bij het opstellen van de VA en bij het verder vormgeven van het bibliotheekbeleid behulpzaam zijn. Een daarvan is de certificering. In april 2006 heeft de Vereniging van Openbare Bibliotheken (verder: VOB) in overeenstemming met de VNG de certificeringsnorm voor bibliotheken vastgesteld. Deze norm is de uitgewerkte en geoperationaliseerde versie van de reeds in 2002 door VOB en VNG goedgekeurde normen voor certificering. Met deze vaststelling is tevens ook begonnen met het uitvoeren van het certificeringproces. Tussen 2006 en 2009 worden alle openbare bibliotheken bezocht en geaudit. Tijdens een audit wordt nagegaan op welke punten de desbetreffende bibliotheek voldoet aan de certificeringsnorm en worden eventuele verbeterpunten vastgesteld. Wanneer de bibliotheek voldoet aan de norm, dit betekent minimaal 80% of hoger scoort, dan wordt zij gecertificeerd.

Doel van certificering

Het certificeren van bibliotheken heeft verschillende doelen. Het primaire doel van de certificering is het toetsen van de kwaliteit van de openbare bibliotheek op basis van een set eisen teneinde vast te stellen of de organisatie als volwaardig partner kan functioneren in het netwerk van openbare bibliotheken. Daarnaast is de certificering erop gericht om de kwaliteit van het netwerk van openbare bibliotheken te ontwikkelen en te verbeteren. Hiermee maken de openbare bibliotheken hun actieve bijdrage aan het bibliotheek(net)werk aantoonbaar. Wanneer een bibliotheek is gecertificeerd wordt daarmee een minimumgarantie afgegeven dat zij in staat is tot het leveren van een constant niveau van producten en diensten aan gebruikers op het lokale niveau. Daarnaast laat de bibliotheek ermee zien over capaciteit te beschikken om innovatief te kunnen zijn.

Certificeringsorganisatie en procedure

Onafhankelijke auditoren voeren de certificering uit. Deze werken onder verantwoordelijkheid van de Stichting Certificering Openbare Bibliotheken. Het bestuur van deze stichting is samengesteld uit twee leden die op basis van een bindend advies van de VNG worden voorgedragen en uit drie leden die eveneens op bindend advies worden voorgedragen door de VOB. Zij kiezen uit hun midden een voorzitter. Nadat de auditoren hun advies hebben opgesteld gaat op basis daarvan het bestuur over tot certificering, dan wel certificering onder voorbehoud. De (basis)bibliotheek ontvangt vervolgens een certificaat. De stichting houdt een register bij van gecertificeerde bibliotheken. Dit is openbaar. Wanneer bibliotheken in de eerste ronde niet voor certificering in aanmerking komen, worden zij in de volgende ronde (na vier jaar) opnieuw beoordeeld. De bibliotheek ontvangt na afloop van de certificering een schriftelijke rapportage met de bevindingen van de auditor. Als onderdeel van de schriftelijke rapportage doet de auditor aanbevelingen ter verbetering van de bedrijfsvoering van de bibliotheek. Deze rapportage wordt door de stichting behandeld als vertrouwelijk. Echter wanneer de te financieren gemeente aan het bestuur van de bibliotheek verzoekt om inzage dan is deze laatste verplicht het document ter hand te stellen. Wij adviseren gemeenten in deze overigens om in de subsidiebeschikking en eventueel in de aanvullende budgetovereenkomst een clause op te nemen waarin staat aangegeven dat het bestuur van de bibliotheek na ontvangst van de certificeringsrapportage deze in kopie aan de gemeente dient toe te zenden. Wanneer biblio-

theekorganisaties het niet eens zijn met het advies van de auditor dan kunnen zij bij de stichting tegen de beslissing in beroep gaan. Hiertoe wordt een Commissie van Bezwaar ingesteld. In deze commissie zitten twee door de stichting aan te wijzen personen. Zij dragen een onafhankelijk deskundige voor als voorzitter.

Minimumniveau aan kwaliteitseisen

Bij het totstandkomen van de certificeringnormen voor bibliotheken is door de VNG altijd bepleit dat het in eerste instantie zou moeten gaan om kwaliteitseisen die het minimumniveau aangeven waaraan een bibliotheek dient te voldoen en dat zij betaald moeten kunnen worden met de subsidie die eerder als instapniveau per inwoner exclusief huisvestingskosten is vastgesteld op respectievelijk: € 11,- in gemeenten tot 30.000 inwoners, € 12,- in gemeenten van 30.000 tot 90.000 inwoners en € 15,- in grotere gemeenten (Hierbij werd was de gemeentelijke begroting 2003 uitgangspunt. Wat betreft inwonertal werd de peildatum op 1 december 2003 gesteld) De VOB heeft ons in deze onderhandelingen verzekerd dat de thans geldende normen geen verzwaring betekenen ten opzichte van de normen zoals die in 2002 werden vastgesteld. Vanuit de Stuurgroep bibliotheken (verder: Stuurgroep) is tijdens het totstandkomingsproces de zorg geuit dat er van de huidige certificeringnormen geen stimulerende werking uitgaat die leidt tot het verhogen van de kwaliteit. Zij waarschuwde de partijen dat noch gemeenten noch bibliotheken op deze wijze geprikkeld worden om hun beleid te intensiveren. Zij heeft dan ook zowel de VOB als VNG verzocht om een systeem te ontwerpen waar wel een opstuwende kracht van uitgaat. Gedacht werd aan een sterrensysteem. De VNG heeft de Stuurgroep laten weten niet afwijzend te staan tegenover dit idee. Echter, doordat de onderhandelingen tussen VNG en VOB al in een zeer vergevorderd stadia waren en dergelijke aanpassingen wederom tot ernstige vertraging zouden leiden is besloten hier vooralsnog geen gehoor aan te geven. Mogelijk wordt in de toekomst het certificeringssysteem verder doorontwikkeld en volgen er aanpassingen die leiden tot een beoordelingssysteem waarin verschillende niveaus te duiden zijn.

Consequenties bij het niet behalen van het certificaat

Tijdens de eerste certificeringsronde tot 2009 worden aan het niet behalen van het certificaat geen consequenties verbonden. Vanaf 2009 is certifice-

ring echter een voorwaarde voor het lidmaatschap van de VOB en daarmee aan deelname aan het netwerk en netwerkproducten zoals bibliotheek.nl. Het uitsluiten van het lidmaatschap van de VOB kan verstrekende gevolgen hebben. Bij uitsluiting van deelname aan het landelijke netwerk zijn (basis)bibliotheken ook niet meer in staat een volwaardig partner van het provinciale netwerk te zijn. Hiermee vervalt de legitimatie voor gemeentelijke en provinciale subsidie op basis van artikel 11b van de Wet op het specifiek cultuurbeleid. In dit artikel wordt gesteld dat provinciebesturen en gemeentebesturen bevorderen dat een door hen bekostigde of in stand gehouden voorziening van bibliotheekwerk deelneemt aan het leenverkeer met andere voorzieningen van bibliotheekwerk en dat netwerken worden gevormd.

Certificering in relatie tot Vernieuwingsagenda en gemeentelijk beleid

Certificering gebeurt op het niveau van basisbibliotheken. Een basisbibliotheek kan door verschillende gemeenten gefinancierd worden. Zoals hierboven is aangegeven is het belangrijk voor gemeenten dat de door hen te financieren basisbibliotheek een gecertificeerde bibliotheek is. Een onderdeel daarvan is de beschikking over de netwerkproducten. De beschikking over de netwerkproducten is tevens een voorwaarde voor het op orde hebben of maken van de kerndiensten zoals die zijn afgesproken in de inhoudelijke Richtlijn voor Basisbibliotheken. Deze kerndiensten zijn op hun beurt noodzakelijk om uitvoering te kunnen geven aan de speerpunten van lokaal beleid. Voorts worden gecertificeerde bibliotheken in staat geacht voldoende capaciteit te hebben om innovatief te zijn. In dit alles zit de aansluiting met de VA.

Zie verder bijlage 2: de onlangs tussen de VOB en de VNG overeengekomen certificeringseisen voor organisatie- en resultaatgebieden binnen de openbare bibliotheken. Aanvullend geldt dat de website van de Stichting Certificering Openbare Bibliotheken, www.bibliotheekcertificaat.nl, nog in ontwikkeling is, maar reeds de nodige basisinformatie bevat over de certificering inclusief normen en procedure.

3. Richtlijn voor Basisbibliotheken deel II: kostentoerekening

Bij het opstellen van de Vernieuwingsagenda (verder: VA) gebaseerd op de in 2005 verschenen inhoudelijke richtlijnen voor de vernieuwing van het openbaar bibliotheekwerk, de zogeheten Richtlijn

voor Basisbibliotheken, is het zeer handzaam om een indicatie te hebben hoeveel kosten gemaakt worden bij het uitvoeren van de daarin opgenomen kernfuncties, bestaande uit kerndiensten en speerpunten. Om gemeenten hier meer inzicht in te geven is vorig jaar het eerste deel van de kostentoe-rekening beschikbaar gesteld. Het betreft hier een financiële vertaling van de Richtlijn voor een basisbibliotheek met drie vestigingen en werkend voor 100.000 inwoners (een centrale vestiging met twee nevenvestigingen). Hierover informeerden wij u in de VNG-ledenbrief 'Vernieuwingsagenda openbaar bibliotheekwerk' (SEZ/U200515383; Lbr. 05/87) die wij u op 19 september 2005 zonden.

Eind vorig jaar kwamen met behulp van adviesbureau DSP (verder: DSP) ook gegevens beschikbaar voor een basisbibliotheek met een werkgebied van 45.000 inwoners met één hoofdvestiging en een basisbibliotheek met een werkgebied van 150.000 inwoners en vijf vestigingen (een centrale vestiging en vier nevenvestigingen). De berekeningen zijn tot stand gekomen op basis van kengetallen en financiële cijfers van een aantal bibliotheken en op basis van de Branche Informatie Systeem-bibliotheekstatistieken (verder: BIS). De algemene verhouding personele – materiële kosten becijfert DSP op 62: 38%. Omdat wij wat vraagtekens hadden bij de DSP-cijfers heeft er nadien op uitdrukkelijk verzoek van de VNG een nadere uitwerking plaatsgevonden op de onderdelen personeels- en huisvestingskosten. Deze zijn als toelichtende notities recentelijk beschikbaar gekomen. Ongeacht het feit dat de kostentoe-rekening moet worden beschouwd als een document dat een indicatie geeft over de hoogte van de kosten van een basisbibliotheek volgens de inhoudelijke richtlijnen en zeker niet gezien moet worden als een exploitatiebegroting heeft de VNG op verschillende onderdelen een afwijkend, aanvullend of genuanceerd beeld. Hieronder worden op verschillende onderdelen de standpunten van de VNG verwoord ten aanzien van de Richtlijn deel II kostentoe-rekening (verder: kostentoe-rekening).

Vestigingsgebied fictieve basisbibliotheken

De VNG had in de kostentoe-rekening graag een koppeling gezien tussen de door ons gehanteerde categorieën van gemeenten die gebaseerd zijn op het aantal inwoners en die corresponderen met het VNG-ringenmodel voor gemeentelijk cultuurbeleid (0-30.000, 30.000-90.000, meer dan 90.000 inwoners) en de grootte van het verzorgingsgebied van de zogenaamde fictieve bibliotheken. Een voor ons aanvaardbaar alternatief vonden wij een koppeling

met de omvang en samenstelling van de gestileerde basisbibliotheken zoals die zijn gehanteerd in het IOO-onderzoek uit 2001 'Open poort tot kennis: de kosten' (25.000, 75.000 en 150.000 inwoners).

De Stuurgroep bibliotheken (verder: Stuurgroep) zag echter in beide koppelingen geen meerwaarde. Wij hebben er vervolgens op aangedrongen in elk geval een basisbibliotheek met een werkgebied van 30.000 inwoners op te nemen. Mede doordat er momenteel nog zo'n kleine 50 bibliotheekorganisaties werkzaam zijn in een gebied met minder dan 45.000 inwoners. Daarnaast had zo beter een vergelijking gemaakt kunnen worden met cijfers uit eerder onderzoek. Op basis van het advies van de Stuurgroep heeft DSP hier toch van afgezien en is er gekozen voor een basisbibliotheek met een werkgebied van minimaal 45.000 inwoners. De Stuurgroep is namelijk van mening dat basisbibliotheken met een werkgebied van minder dan 45.000 inwoners te hoge kosten moeten maken voor het rendement dat zij opleveren. Zij voorziet dan ook dat op korte termijn nog een reorganisatieslag zal worden gemaakt waarbij het werkgebied zal worden vergroot. De VNG deelt deze mening vooralsnog niet en hanteert nog steeds de ondergrens van 30.000 inwoners. Ten aanzien van de vergelijking met het bovengenoemde IOO-onderzoek stelt de Stuurgroep dat er sinds 2001 binnen het proces van bibliotheekvernieuwing zoveel is veranderd dat de cijfers uit 2001 weinig waarde meer hebben. Op basis van dit laatste argument heeft de VNG erop aangedrongen in 2007 een nieuw financieel totaalonderzoek te laten verrichten die deze veronderstelling toetst.

Spreiding vestigingen

De kostentoe-rekening koppelt het aantal centrale en nevenvestigingen slechts aan het aantal inwoners in het werkgebied. Ons commentaar is dat over de wijze waarop vestigingen binnen het werkgebied worden gespreid in de kostentoe-rekening niets wordt gezegd. Dit is echter wel belangrijk voor het totale kostenplaatje. Een gemeente die een basisbibliotheek financiert die zich in een landelijk gebied bevindt waarbij de bevolking is gespreid over verschillende (kleinere) kernen zal een ander spreidingsbeleid hanteren dan een gemeente met een verstedelijkt karakter. Er bestaat echter geen algemeen geldend antwoord op de wijze waarop gemeenten omgaan met concentratie of spreiding van bibliotheekvoorzieningen. In zijn algemeenheid kan wel worden aangenomen dat een aantal grotere gemeenten vaker kiest voor een sterke centrale bibliotheek in combinatie met kleinere filialen. In

plattelandsgebieden wordt vaker uitgegaan van een vestiging per kern al dan niet aangevuld met een bibliotheekbus en ontbreekt regelmatig een centrale vestiging. De Vereniging van Openbare Bibliotheken (verder: VOB) heeft in het verleden onderzoek uitgevoerd naar de spreiding en concentratie van bibliotheken. Hieruit blijkt dat er in algemene zin het patroon wordt gevolgd van het vestigen en verdwijnen van winkels. Kleine filialen van bibliotheken verdwijnen evenals winkelvoorzieningen in bepaalde wijken. De VOB hanteerde eerst het uitgangspunt dat voor ouderen en kinderen binnen een straal van 3 km een bibliotheekvoorziening aanwezig zou moeten zijn. De groep volwassenen (die verondersteld wordt mobieler te zijn) stapt vaak wat makkelijker in de auto en zoekt een centrale vestiging op. Overigens zijn deze uitgangspunten in de loop van de tijd opgerekt. Uit een meer recent door de VOB uitgevoerde inventarisatie blijkt dat er maximale straal van 1 km voor ouderen en kinderen als uitgangspunt wordt gebruikt.

Openingsuren

In de kostentoekening wordt gesteld dat er is uitgegaan van een ideale openingsduur per vestiging. Hierbij is het uitgangspunt dat in alle vestigingen een volledig aanbod aan kerndiensten volgens de Richtlijn voor basisbibliotheken kan worden aangeboden. Om dit te kunnen realiseren, zo stelt men, dient een hoofdvestiging van een bibliotheek voor het publiek minimaal 50 uur per week geopend te zijn en een nevenvestiging tussen de 20 en de 30 uur per week.

Wij zijn van mening dat deze cijfers aan de hoge kant liggen. Geen van de in het onderzoek gebruikte referentiebibliotheken behaalt deze openingsuren. Alleen de centrale bibliotheken van de 6 grootste steden van Nederland behalen deze wel. Wanneer de gestelde openingsuren naast de certificeringsnormen worden gelegd dan kan worden geconcludeerd dat deze laatste alleen normen bevatten voor een vestiging. Een vestiging dient minimaal 15 uur per week open te zijn. Wanneer dit niet het geval is dan spreekt men over een servicepunt. Uiteraard dient bij het bepalen van het aantal openingsuren wel de afweging te worden gemaakt in hoeverre het rendabel is een volledig ingerichte bibliotheekvoorziening te bekostigen wanneer deze maar een minimaal aantal uren open is. Het uiteindelijke besluit hierover is echter een lokale aangelegenheid.

Personeel

DSP heeft een plaatje gemaakt van de personeelsformatie voor de fictieve bibliotheken in een verzorgingsgebied van respectievelijk 45.000, 100.000 en 150.000 inwoners. Omdat de werkzaamheden van het personeel bij vier kernfuncties van de basisbibliotheken (i.o.) sterk gerelateerd zijn aan de grootte van de collectie is men bij de formatie uitgegaan van de voorgestelde verdeling van de collectiekosten over deze functies: 34% Kennis en Informatie; 23% Ontwikkeling en Educatie; 39% Kunst en Cultuur; 4% Lezen en Literatuur. Bij de vijfde kernfunctie Ontmoeting en Debat is de collectieomvang evenwel nauwelijks relevant. Dit laatste geldt ook voor de algemene functie Ondersteuning en Ontwikkeling. In een bibliotheek werkend voor 45.000 inwoners is volgens DSP 20,5 fte nodig. Bij 100.000 inwoners gaat het om 43,1 fte en bij 150.000 inwoners om 61,5 fte. Omdat een fte op basis van de CAO daadwerkelijk 36 uur per week werkt betekent dit een ongewogen gemiddelde van 15,3 uur per 1.000 inwoners. Ter vergelijking geldt dat er in 2001 in kleinere bibliotheken 11,6 uur en in grotere bibliotheken 14,1 uur vaste formatie per 1.000 inwoners was.

In de inhoudelijke richtlijnen is aangegeven voor welke activiteiten respectievelijk een HBO-er, MBO-er of VMBO-er ingezet zou moeten worden. DSP raamt de maximale werkgeverslasten per jaar voor een HBO-er in schaal 8 op € 50.000,-, voor een MBO-er in schaal 5 op € 40.000,- en voor een VMBO-er in schaal 3 op € 35.000,-. Vergeleken met andere sectoren lijken de laatste kosten aan de hoge kant: zo komen deze in de welzijnssector slechts op € 30.000,- per jaar. Maar de werkgeversvereniging voor openbare bibliotheken heeft deze bevestigd. Bovendien is aangegeven dat veel personeelsleden gelet op hun anciënniteit in een eind- of uitlooperperiode zijn ingeschaald.

De door DSP voorgestelde verdeling tussen HBO-ers, MBO-ers en VMBO-ers is afgerond gemiddeld 31%, 57% en 12%, terwijl IOO in het onderzoek 'Open poort tot kennis: de kosten' nog uitging van de verhouding 30%, 40% en 30%. Ook in de huidige lokale praktijk zijn er relatief meer VMBO-ers. DSP stelt echter dat deze categorie personeelsleden in de toekomst met name door de voortschrijdende automatisering minder nodig zal zijn, terwijl er nog wel een discussie loopt of de raadpleegfunctie door een HBO-er of een MBO-er dient te worden verzorgd. Dit hangt af van de toekomstige informatiebehoefte van de klant, die nader in kaart moet worden gebracht.

DSP zegt in zijn kostentoerekening van de richtlijnen op het gebied van de personeelskosten helaas niets over de inzet van gesubsidieerde banen of vrijwilligers.

Collectie

In de kostentoerekening is ook een financiële vertaling gemaakt voor het benodigde materiaal. Hieronder wordt met name de collectie verstaan. In de inhoudelijke richtlijnen worden hier kwalitatieve uitspraken over gedaan. Er worden echter geen kwantitatieve getallen aan toegekend. Op basis van gegevens die de referentiebibliotheken hebben aangeleverd is er toch een verdeelsleutel tot stand gekomen van de materiële kosten van collectievorming over de eerste vier kernfuncties.

Aan de kernfunctie Kennis en Informatie (de informatieve collectie is non fictie) is 34% van de collectie toegerekend. Aan de kernfunctie Ontwikkeling en Educatie (projectcollectie, betreft non fictie) is 23% van collectie toegerekend. De kernfunctie Kunst en Cultuur (hiervan maken de romancollectie en de overige ontspanningslectuur deel uit, valt onder de categorie fictie) betreft 39% van collectie. Tot slot de kernfunctie Lezen en Literatuur (hiertoe worden de literaire werken gerekend, valt onder de categorie fictie): hieraan wordt 4% van de collectie toegerekend. De verdeling van de totale collectiekosten komt daarmee op 57% voor non-fictie en 43% voor fictie. Deze cijfers wijken af van de gegevens uit het BIS 2005 waaruit juist blijkt dat het bezit van een bibliotheek uit 58% uit fictie en 42% uit non-fictie bestaat. Dit heeft consequenties voor de totale kosten van de collectie doordat de gemiddelde prijzen van fictiematerialen lager zijn, gemiddeld € 15,66 tegen € 18,- voor non-fictiematerialen

Met name over de gewenste omvang van de collectie per kernfunctie per hoofd van de bevolking bestaan geen algemene landelijke normen. Bibliotheken collectioneren tegenwoordig op basis van methoden die kijken naar de samenstelling van de collectie en niet naar de ideale omvang. De VOB heeft geen recentelijk normatief cijfermateriaal beschikbaar. Uit beschikbare CBS statistieken blijkt in de loop der jaren dat er gemiddeld 10 items per gebruiker en 3 per inwoner beschikbaar zijn (exclusief tijdschriften en klein grafisch materiaal). Elk item wordt gemiddeld 4 keer per jaar uitgeleend. Gemiddeld leent een gebruiker 40 keer per jaar. Over het algemeen wordt er per jaar 10% van de collectie afgeschreven en 10% nieuw aangeschaft. Op dit moment wordt vanuit de VOB gewerkt aan nieuw te formuleren landelijk collectiebeleid. De

bedoeling van dit collectiebeleid is het streven naar een evenwichtige landelijke collectie die is opgebouwd uit de collecties van de provinciale netwerken, die op hun beurt bestaan uit de collecties van de individuele basisbibliotheken. Een andere ontwikkeling binnen het denken over collectievorming wordt momenteel uitgewerkt onder de term zwaartepuntbibliotheken of zwaartepuntcollecties. Hierbij wordt beleid ontwikkeld over het samenstellen van bijzondere of gespecialiseerde collecties en het digitaal ontsluiten van deze collecties.

Enkele nieuwe dienstverleningsconcepten

In de kostentoerekeningsmodellen wordt uitgegaan van een basisbibliotheek met een centrale hoofdvestiging en een beperkt aantal nevenvestigingen (al naar gelang de grootte van het werkgebied). Volgens de inhoudelijke Richtlijn voor basisbibliotheken moet in deze nevenvestigingen het volledige pakket aan bibliotheekdiensten worden aangeboden. Om dit te kunnen realiseren is volgens DSP een optimale openingsduur van 50 uur per week voor een hoofdvestiging en 20 tot 30 uur per week voor een nevenvestiging nodig. Dit kan volgens dit bureau vanuit inhoudelijk perspectief beargumenteerd worden (bij minder openstelling kan niet meer voldaan worden aan de kernfuncties van de Richtlijn), maar ook vanuit financieel perspectief (hoe korter de openingsduur des te zwaarder wegen de vaste kosten voor huisvesting, collectie etc). Om ook in kleine kernen en landelijk gebied een bibliotheekvoorziening overeind te houden die een minimumaanbod verzorgt en een poort vormt naar het totale aanbod van bibliotheekfuncties, wijst DSP erop dat in den lande wordt geëxperimenteerd met nieuwe dienstverleningsconcepten, zoals de biblioservicebus (Zeeland) en de diverse Steunstees (Groningen). Daarnaast wordt inhoudelijk en organisatorisch samenwerking gezocht met ontwikkelingen rond het Kulturhus en de Brede School.

Huisvesting

Aanvullend op de kostentoerekening is ook een notitie met een toelichting op de huisvestingskosten verschenen. Het betreft een globale indicatie van kosten. Hierin worden meegenomen het ruimtegebruik, de stichtingskosten/omvang van de investeringen en de exploitatiekosten. Het ruimtegebruik c.q. de oppervlakte van de hoofdvestiging ligt zowel bij nieuwbouw als bij bestaande bouw tussen 40 en 50 m² per 1.000 inwoners. De hoofdvestigingen van kleinere bibliotheken zijn gemiddeld 50m² en van grotere in verzorgingsgebie-

den boven 90.000 inwoners tegen de 40 m² per 1.000 inwoners. Hierbij zijn filialen en nevenvestigingen niet meegerekend. DSP veronderstelt dat het ruimtegebruik bij nieuwbouw niet stijgt, omdat enerzijds de collectie minder ruimte inneemt m.n. door digitalisering maar anderzijds meer ruimte nodig is voor de uitbreiding van de publieksfuncties.

DSP becijfert de stichtingskosten op gemiddeld € 2.000,- per m². Hieronder vallen bij navraag alle nagelaste investeringen van bouwkundige aard zoals bouw-, advies- en financieringskosten dus inclusief eenvoudige klimaatbeheersing, zonwering, keukenen toiletinrichting; alle nagelaste investeringen van installatietechnische aard zoals data- en andere bekabeling en een normbedrag van € 150,- per m² voor de nagelaste inrichting (m.u.v. balies) zoals stellingkasten en bewegwijzering.

Ondanks het feit dat de in de DSP-notitie genoemde stichtingskosten hoger zijn dan die in het IOO-onderzoek 'Open poort tot kennis: de kosten' moeten we constateren dat de DSP-berekeningswijze strookt met de gemeentelijke praktijk, ook in andere sectoren zoals de onderwijshuisvesting. Dit geldt eveneens voor de exploitatiekosten die qua huisvesting volgens DSP gemiddeld € 236,- per m² bedragen.

Zie verder bijlage 3: een samenvattend overzicht van de algemene kostentoerekeningen voor de drie soorten basisbibliotheken plus de kosten voor personeel en huisvesting.

De Richtlijn deel II: kostentoerekening is integraal te vinden op www.bibliotheekvernieuwing.nl onder Publicaties /Hulpmiddelen voor de praktijk. Daarop komen ook de verantwoordingen te staan.

4. Budgetsubsiëring

Een werkbare methode om de in de Vernieuwingsagenda (verder: VA) gemaakte afspraken om te zetten in een financieringssysteem is budgetsubsiëring. Een handreiking voor gemeentelijke budgetsubsiëring met betrekking tot het openbaar bibliotheekwerk is al enkele jaren eerder beschikbaar gesteld. Er is nu een aanpassing gemaakt op de eerdere handreiking die gebaseerd is op de in 2005 verschenen inhoudelijke Richtlijn voor basisbibliotheken en op de VA. Voorts is deze beter toegesneden op de vorming van basisbibliotheken waarbij meerdere gemeenten één basisbibliotheek subsidiëren. Afstemming van beleid en procedures is in deze intergemeentelijke samenwerking noodzakelijk. De aanpassing houdt in dat er verschillende

mogelijke vormen van samenwerking worden uitgewerkt en bijgevoegd. Er kan bij budgetsubsiëring van een basisbibliotheek achtereenvolgens sprake zijn van een samenwerkingsovereenkomst tussen de gemeenten, een meerjarenconvenant tussen de gemeenten en de basisbibliotheek en een eenjarige productprestatieovereenkomst ter uitvoering van de subsidiebeschikking.

Zie verder bijlage 4: de meest relevante passages uit het model voor de eenjarige product-prestatie-overeenkomst.

Op de site www.bibliotheekvernieuwing.nl onder Publicaties/Hulpmiddelen voor de praktijk staat de integrale teksten van dit hulpmiddel plus de intergemeentelijke samenwerkingsovereenkomst en het meerjarenconvenant, alle voorzien van daarbij behorende toelichtingen.

III Samenwerking provincies-gemeenten

1. Rijkssubsidie via de provincie

Evenals vorig jaar ontvangt u in 2007 als gemeente de rijkssubsidie voor de vernieuwing van de openbare bibliotheek via de provincie. Mede hierdoor en omdat de provincie vanuit haar rol als regisseur, de coördinator en schrijver van het Marsrouteplan (verder: MRP) is, is de provincie leading in dit proces. U ontvangt of heeft het al in uw bezit, nadere informatie over de inhoudelijke, financiële en procedurele aspecten van uw provincie. Indien u het zogeheten 'instapniveau' (het eerder afgesproken minimumniveau voor subsidiëring) behaalt of afspraken hebt gemaakt met uw provincie om dit op korte termijn te behalen dan kan de provincie u niet verplichten om nog meer subsidie voor de vernieuwing uit te trekken. Momenteel worden alle provincies bezocht door het Procesbureau Bibliotheekvernieuwing en de Vereniging van Openbare Bibliotheken om hen te wijzen op de afstemming die met gemeenten dient plaats te vinden en om de inhoudelijke beleidsprioriteiten onder de aandacht te brengen. Het gaat hierbij om de punten zoals die eerder in deze handreiking zijn genoemd: collectiebeleid, digitale bibliotheek, kwaliteit van dienstverlening, functionele verbreding en provinciale netwerkvorming. Er zijn provincies die met gemeen-

ten hebben afgesproken dat de rijkssubsidie niet rechtstreeks van de provincie naar de gemeenten maar naar de basisbibliotheek of naar het netwerk gaat. Ook in die gevallen wordt van u in uw rol als opdrachtgever van het bibliotheekwerk een inhoudelijke bijdrage in de lokale Vernieuwingsagenda plus de financiële vertaling ervan verwacht.

2. Meningsverschillen en discussies tussen gemeenten en provincies

Bij het opstellen van de Vernieuwingsagenda kunnen er discussie tussen gemeenten en met de provincies ontstaan. Hierover gelden dezelfde afspraken als vorig jaar.

1. Procedure als de basisbibliotheek werkt voor meerdere gemeenten

Wij hechten sterk aan de couleur locale die in de verschillende vestigingen van de basisbibliotheek gestalte moet kunnen krijgen, maar wij beseffen ook dat er ter wille van de werkbaarheid met name bij de kerndiensten liefst voor één lijn moet worden gekozen. De bewijslast ligt derhalve bij de betrokken gemeenten; zij moeten bij hun provincie kunnen aantonen dat de basisbibliotheek ondanks de verschillende afspraken nog efficiënt en effectief kan functioneren.

2. Procedure als de lokale Vernieuwingsagenda niet spoort met het provinciale Marsrouteplan
Wij krijgen weinig klachten over de door de provincies beoogde stelselvernieuwing, maar wij hebben gewezen op mogelijke problemen met de voorgenomen inhoudelijke vernieuwing. Naar onze mening ligt de bewijslast in dit geval bij de betrokken provincie; zij dient te kunnen aanto-

nen dat de door haar beoogde vernieuwing van dermate groot belang is dat hiervoor afgeweken moet worden van een bottom-up benadering vanuit de gemeenten.

Wanneer gemeenten en provincies het toch niet eens worden dan kunnen zij de hulp van de landelijke Stuurgroep bibliotheken inroepen.

IV Gelden Innovatie Stimulans Bibliotheekvernieuwing voor gemeenten

Gemeenten kunnen in samenwerking met hun bibliotheken ook dit jaar weer aanvragen doen voor lokale vernieuwingsprojecten die landelijk als voorbeeld kunnen dienen. Voor 2007 is er via de Innovatie Stimulans Bibliotheekvernieuwing (verder: ISB) € 1.5 miljoen beschikbaar. Deze stimulans is speciaal in het ingesteld om gemeenten een kans te geven ook rechtstreeks in aanmerking te komen voor vernieuwingsgelden. In het voorjaar van 2006 werden tien projecten gehonoreerd. Aan aanmelding van een project zijn verschillende eisen verbonden. Zo moet de projectaanvraag betrekking hebben op een vernieuwings- of doorontwikkelingstraject dat is gericht op de kernfuncties uit de inhoudelijke bibliotheekrichtlijn. Per gemeente is één aanvraag mogelijk.

Op de website van het Procesbureau: www.bibliotheekvernieuwing.nl vindt u een aanmeldingsformulier. Op deze site vindt u ook informatie over de verdere procedure en de sluitingsdata. Via het door het Procesbureau te verspreiden ISB-journaal wordt u op de hoogte gehouden van de laatste ontwikkelingen.

Ontvangt u dit journaal niet dan kunt u het via de

website van het Procesbureau aanvragen.

Tot slot

Voor de volledigheid wijzen wij u op de vóór oktober 2006 verschenen beleidsinstrumenten ten behoeve van bibliotheekvernieuwing, waarover de site www.bibliotheekvernieuwing.nl meer informatie bevat:

- 2006
Helpdesk voor educatie- De bibliotheek helpt leren; Overzicht van adviseurs; Set van argumentatiekaarten.
- 2005
Richtlijn deel II: Kostentoerekening voor drie typen basisbibliotheken; Werkgeverschap en bibliotheekvernieuwing; Richtlijn voor basisbibliotheken; Handreiking 'Uw Vernieuwingsagenda in drie stappen'; Aan de slag met de Richtlijn; In het hart van een vitale samenleving; Kostentoerekening kernfuncties; Benchmarkonderzoek bij 26 openbare bibliotheken; Notitie Begrippenkader Aanvulling Koepelconvenant; De bibliotheek: geheime schat in uw gemeente; Modelstatuten voor de Basisbibliotheek.

- 2004
De Basisbibliotheek: Rol en Relaties in een vernieuwd Bibliotheekstelsel; Inwoneraantallen gemeenten per 1 december 2003; Stappenplan verkenningstraject Basisbibliotheekvorming; Handreiking Schaalgrootte; Overzicht van informateurs.
- 2003
Provinciale steunorganisatie; Bibliotheekvernieuwing in zes punten; Een perspectief voor werkgeverschap en bibliotheekvernieuwing; Notitie bud-
getsubsidiëring; Handleiding organisatiemodellen basisbibliotheken; Handleiding organisatievormen – handreiking voor kleine gemeenten.
- 2002
De basisbibliotheek samengevat.
- 2001
Handreiking voor de vorming van basisbibliotheken; Niveau van de dienstverlening NBLC Brancheformules 1 en 3; De Basisbibliotheek: Rol en Relaties in een vernieuwd bibliotheekstelsel.

Bijlagen

Bijlage1

Format Lokale Vernieuwingsagenda 2007 Openbaar bibliotheekwerk, Onderdeel gewenste situatie

Format 1: Gewenste situatie

U hoeft niet overal iets in te vullen.

Alleen bij de voor u relevante items zet u een 'vinkje',
door op 'Verder' te klikken kunt u vervolgens een toelichting geven.

Nr	
0	Algemeen
0.1	
0.2	

Nr	
1	Kennis en Informatie
1.1	Uitleen- en raadpleegfunctie fysiek en digitaal
1.2	Vraagbemiddeling
1.3	Digitale vraagbaak - Al@din
1.4	Overheidsinformatie
	Speerpunten
1.5	Informatiepunten JIP / GIP
1.6	Media-educatie

Nr	
2	Ontwikkeling en Educatie
2.1	Ondersteuning voorschoolse voorzieningen, onderwijs en mediatheek
2.2	Projectcollecties
2.3	Speciale ruimten / voorzieningen voor peuters, kinderen en jongeren
2.4	Studiemogelijkheden leven lang leren
2.5	Doorlopende leeslijn 0-18 jaar
	Speerpunten
2.6	Programma's voor voor- en voerschoolse educatie
2.7	Cursussen voor volwassenen en jongeren vanaf 12 jaar
2.8	Programma's voor bestrijding onderwijsachterstand 6-12 jarigen

Nr	
3	Kunst en Cultuur
3.1	Presenteren, raadplegen, uitlenen materialen
3.2	Plaatselijke cultuurhistorie en cultureel erfgoed
3.3	Lokaal platform kunst en cultuur
3.4	Culturele, literair georiënteerde activiteiten
	Speerpunten
3.5	Bevorderen cultuurparticipatie
3.6	Cultuurinformatie (infopunt)
3.7	Cultuurorganisatie
3.8	Cultuureducatie

Nr

---

4 Lezen en Literatuur

4.1 Presenteren, raadplegen, uitlenen materialen

4.2 Toegang tot de collectie Nederlandse bibliotheken

4.3 Dienstverlening speciale groepen (lees)gehandicapten

4.4 Stimuleringsprojecten

Speerpunten

4.5 Begeleiden en ondersteunen intermediairs

4.6 Uitleenposten in dorpen en wijken

4.7 Literatuureducatie

Nr

---

5 Ontmoeting en Debat

5.1 Gebouw met ruimte voor lezen, raadplegen, studie, ontmoeting, etc

---

Speerpunten

5.2 Ruimte voor activiteiten andere organisaties

5.3 Forum / platform / debat

5.4 Sociale cohesie en leefbaarheid in kleine kernen

5.5 Digitaal forum

Bijlage 2

Certificeringnorm Openbare bibliotheken 2006 - 2009, Onderdeel eisen m.b.t. organisatie en -resultaatgebieden

Eisen met betrekking tot organisatiegebieden

1 Leiderschap, strategie en beleid

Kwaliteitsaspect 1

De basisbibliotheek werkt vanuit een schriftelijk vastgelegde missie, visie en strategie die de basis vormt een meerjarenbeleidsplan.

Kwaliteitsaspect 2

In het meerjarenbeleidsplan geeft de basisbibliotheek aan hoe zij aansluit op relevante maatschappelijke ontwikkelingen en politieke keuzen. De basisbibliotheek toont dit minimaal aan door overlegging van een actuele vernieuwingsagenda en door een oriëntatie op haar huidige en gewenste positie in relatie tot de Richtlijn voor basisbibliotheken te expliciteren.

Kwaliteitsaspect 3

Op jaarlijkse basis vertaalt de basisbibliotheek het meerjarenbeleidsplan in een operationeel beleidsplan en daarvan afgeleide SMART-geformuleerde doelstellingen. Als onderdeel van het operationeel beleidsplan heeft de basisbibliotheek, al dan niet door middel van verwijzing, minimaal personeelsbeleid, collectiebeleid, spreidingsbeleid, innovatiebeleid en beleid met betrekking tot onderhoud en inrichting van vestigingen vastgesteld.

Kwaliteitsaspect 4

De basisbibliotheek heeft beleid vastgesteld ten aanzien van relevante doelgroepen en samenwerkingspartners binnen de lokale context en ontwikkelt op basis hiervan activiteiten in een netwerk met lokale samenwerkingspartners.

Kwaliteitsaspect 5

De bibliotheek levert een actieve bijdrage aan het netwerk van openbare bibliotheken door het uitvoeren van afspraken zoals die in de algemene ledenvergadering van de Vereniging vastgesteld zijn.

Kwaliteitsaspect 6

De principes van kwaliteitszorg, in het bijzonder die

met betrekking tot Plan-Do-Check-Act, worden, bij voorkeur op basis van het INK Managementmodel, toegepast als onderdeel van de dagelijkse bedrijfsvoering.

2 Management van medewerkers

2.1 Personeelsbeleid

Kwaliteitsaspect 1

De basisbibliotheek heeft haar schriftelijk vastgelegd personeelsbeleid afgestemd op haar missie, visie en strategie. Als onderdeel van het personeelsbeleid, al dan niet door middel van verwijzing, heeft de basisbibliotheek beleid ten aanzien van taakinhoud en deskundigheid, deskundigheidsbevordering en mobiliteit (tijdelijke of periodieke wisseling of verbreding van functie en taken) vastgesteld.

Kwaliteitsaspect 2

Indien van toepassing heeft de basisbibliotheek beleid ten aanzien van de inzet van vrijwilligers geformuleerd.

Kwaliteitsaspect 3

Inzet van vrijwilligers leidt niet tot verdringing van betaalde formatie.

2.2 Taakinhoud en deskundigheid

Kwaliteitsaspect 1

Medewerkers binnen de basisbibliotheek zijn gekwalificeerd op basis van in functieprofielen geformuleerde eisen met betrekking tot voor de functie relevante beroepsopleiding, kennis en vaardigheden.

Kwaliteitsaspect 2

Voor medewerkers belast met inlichtingenwerk dient de beroepsopleiding op minimaal MBO-niveau te zijn.

Kwaliteitsaspect 3

Medewerkers van de front-office beschikken over vaardigheden in de omgang met relevante doelgroepen, zoals kinderen, jongeren, ouderen.

2.3 Deskundigheidsbevordering

Kwaliteitsaspect 1

Minimaal 3% van de brutoloon wordt besteed aan in plannen vastgelegde opleiding en ontwikkeling (inclusief kapitalisering van de tijd).

3 Management van middelen

3.1 Dienstverleningsniveau

Kwaliteitsaspect 1

De basisbibliotheek heeft het dienstverleningsniveau, inclusief spreidingsbeleid en openingstijden, vastgesteld en afgestemd op de lokale context.

Kwaliteitsaspect 2

De basisbibliotheek heeft de wijze van communicatie over haar producten en dienstverlening vastgesteld en afgestemd op de lokale context.

Kwaliteitsaspect 3

Als onderdeel van een schriftelijk vastgelegd spreidingsbeleid zijn de soort en hoeveelheid vestigingen en servicepunten, hun specifieke dienstverleningsniveaus en hun onderlinge samenhang vastgesteld en beargumenteerd.

Kwaliteitsaspect 4

De basisbibliotheek draagt ervoor zorg dat de klant vanuit alle vestigingen en servicepunten al dan niet virtueel toegang heeft tot het voor de organisatie vastgestelde dienstverleningsniveau.

Kwaliteitsaspect 5

Voor een vestiging dienen er relevante openingstijden te zijn met een minimumomvang van 15 uur per week.

Kwaliteitsaspect 6

Voor een servicepunt dienen er relevante openingstijden te zijn met een minimumomvang van 4 uur per week.

3.2 Collectiebeleid

Kwaliteitsaspect 1

De basisbibliotheek heeft haar schriftelijk vastgelegd collectiebeleid afgestemd op haar missie, visie en strategie, op de bevolkingsamenstelling en op de collectie van andere bibliotheken in de lokale en/of provinciale regio, zodanig dat gezamenlijk een totale collectie aangeboden wordt. Met relevante partners in het netwerk heeft afstemming hierover plaatsgevonden.

Kwaliteitsaspect 2

De basisbibliotheek biedt gebruikers in al haar vestigingen en servicepunten al dan niet virtuele toegang tot grafische, audiovisuele en digitale infor-

matiebronnen.

Kwaliteitsaspect 3

De basisbibliotheek participeert in Bibliotheek.nl op basis van specifieke afspraken over de hoeveelheid en aard van werkzaamheden.

3.3 Specifieke voorzieningen

Kwaliteitsaspect 1

In het kader van haar culturele en educatieve functie organiseert de basisbibliotheek de ontvangst van relevante doelgroepen en beschikt hiervoor over specifieke voorzieningen.

Kwaliteitsaspect 2

De toegang voor invaliden voldoet aan regels zoals gesteld ten behoeve van het certificaat 'Internationaal Toegankelijkheids Symbool (ITS)'.

Kwaliteitsaspect 3

In vestigingen zijn werkplekken ingericht voor gebruikers met de mogelijkheid van tekstverwerking en internetgebruik.

Kwaliteitsaspect 4

Digitale voorzieningen voldoen aan regels voor "accessibility" zoals vastgelegd in de Richtlijn Drempels weg.

3.4 Innovatie

Kwaliteitsaspect 1

De basisbibliotheek heeft haar schriftelijk vastgelegd innovatiebeleid afgestemd op haar missie, visie en strategie, op de vernieuwingsagenda en op de lokale context.

Kwaliteitsaspect 2

Innovatie is aantoonbaar gericht op een of meerdere van onderstaande aspecten:

- vernieuwing en verbetering van de vijf kernfuncties van de basisbibliotheek
- vernieuwing en verbetering van bedrijfsvoering
- vernieuwing en verbetering in het kader van kwaliteitszorg en tevredenheidsonderzoek bij klanten en medewerkers

Kwaliteitsaspect 3

Minimaal 5% (inclusief kapitalisering van tijd) van de exploitatie wordt besteed aan innovatie. Dit is aantoonbaar aan de hand van projectplannen en daaraan gekoppelde toedeling van budgetten en tijd.

4 Management van processen

4.1 Algemeen

Kwaliteitsaspect 1

De basisbibliotheek heeft haar taken en activiteiten vastgelegd in werkplannen.

Kwaliteitsaspect 2

De dienstverlening in een servicepunt wordt aangestuurd vanuit een vestiging.

Kwaliteitsaspect 3

De basisbibliotheek hanteert een schriftelijk vastgelegde gedragscode.

Kwaliteitsaspect 4

De basisbibliotheek hanteert een schriftelijk vastgelegde klachtenregeling.

4.2 Collectievorming

Kwaliteitsaspect 1

Collectievorming vindt plaats met behulp van een vastgelegd collectieprofiel dat is afgestemd op missie, visie en strategie van de basisbibliotheek, op de bevolkingssamenstelling en op de collectie van andere bibliotheken in de lokale en/of provinciale regio, zodanig dat gezamenlijk een totale collectie aangeboden wordt.

Kwaliteitsaspect 2

Het collectieprofiel is mede gebaseerd op marktonderzoek waarbij voor alle informatiebronnen indicatoren zijn geformuleerd.

Kwaliteitsaspect 3

Het collectieprofiel wordt jaarlijks geëvalueerd en bijgesteld.

Kwaliteitsaspect 4

In verband met de actualiteit dient de fysieke collectie jaarlijks gemiddeld met minimaal 10% vervangen te worden waarbij het vervangingspercentage per collectie-onderdeel gespecificeerd is in het collectieprofiel.

4.3 Uitleen

Kwaliteitsaspect 1

De basisbibliotheek heeft haar tarieven en gebruikersvoorwaarden voortdurend beschikbaar voor klanten en andere belanghebbenden.

Kwaliteitsaspect 2

De basisbibliotheek werkt aan afstemming in de regio, onder andere op de onderwerpen uitleentermijn, aantal te lenen media en prijsstelling.

Kwaliteitsaspect 3

Voor jeugd tot 18 jaar geldt contributievrijdom.

Indien van deze regel wordt afgeweken, dient conform artikel 11a van de Wet op het Specifiek Cultuurbeleid hieraan een gemeentelijk besluit ten grondslag te liggen en mag deze contributie of andere geldelijke bijdrage maximaal 50% bedragen van de contributie of andere geldelijke bijdrage die wordt geheven van personen die 18 jaar of ouder zijn.

Kwaliteitsaspect 4

Uitleening en raadpleging van elders aanwezige collectie is mogelijk.

4.4 Informatiedienstverlening

Kwaliteitsaspect 1

De basisbibliotheek hanteert een schriftelijk vastgelegd protocol voor de afhandeling van vragen. Als onderdeel van het protocol is in ieder geval de doorverwijzing naar een back-office geregeld.

Kwaliteitsaspect 2

De basisbibliotheek levert een bijdrage aan informatiebemiddeling in netwerkverband door participatie in al@din op basis van specifieke afspraken over de hoeveelheid en aard van werkzaamheden.

Eisen met betrekking tot resultaatgebieden

5 Tevredenheid van klanten en partners

Kwaliteitsaspect 1

De basisbibliotheek voert minimaal eens per vier jaar een onderzoek uit naar de tevredenheid van relevante klantgroepen en maakt hierbij, ter verkrijging van en ter vergelijking met landelijke kengetallen, bij voorkeur gebruik van het door de Vereniging hiertoe ontwikkelde standaardonderzoek.

Kwaliteitsaspect 2

Als onderdeel van het gebruikersonderzoek wordt in ieder geval gemeten op de volgende drie aspecten:

- Dienstverlening: deskundigheid en houding van

- het personeel, snelheid van dienstverlening
- Product: collectie ter uitlening en ter raadpleging, informatiebemiddeling, communicatie en gebruikersvoorwaarden
  - Locatie/accommodatie: bereikbaarheid, toegankelijkheid en inrichting

De basisbibliotheek vult dit aan met lokaal relevante componenten.

Kwaliteitsaspect 3

De bibliotheek vergelijkt de uitkomsten van het gebruikersonderzoek met landelijke en lokaal relevante gegevens en stelt verbeterplannen op met betrekking tot de terreinen waar de uitkomsten meer dan 5% onder het gemiddelde scoren.

Kwaliteitsaspect 4

De basisbibliotheek onderzoekt in hoeverre relevante partners tevreden zijn over de mate waarin zij haar verplichtingen nakomt.

6 Tevredenheid van medewerkers

Kwaliteitsaspect 1

De basisbibliotheek voert minimaal eens per vier jaar een onderzoek uit naar de tevredenheid van haar medewerkers en maakt hierbij, ter verkrijging van en ter vergelijking met landelijke kengetallen, bij voorkeur gebruik van het door de Vereniging hiertoe ontwikkelde standaardonderzoek.

Kwaliteitsaspect 2

Als onderdeel van het medewerkerstevredenheidsonderzoek wordt in ieder geval gemeten op de volgende drie aspecten:

- Benutting capaciteiten, opleidings- en ontwikkelingsmogelijkheden
- Communicatie met de leiding en tussen en binnen afdelingen
- Waardering van de werkomstandigheden

De basisbibliotheek vult dit aan met lokaal relevante componenten.

Kwaliteitsaspect 3

De bibliotheek vergelijkt de uitkomsten van het medewerkerstevredenheidsonderzoek met landelijke gegevens en stelt verbeterplannen op met betrekking tot de terreinen waar de uitkomsten meer dan 5% onder het gemiddelde scoren.

7 Tevredenheid van bestuur en financiers

Kwaliteitsaspect 1

De basisbibliotheek heeft op basis van overeenstemming met bestuur en subsidiegever meetbaar vastgelegd welke resultaten gerealiseerd dienen te worden.

Kwaliteitsaspect 2

Op basis van afspraken met bestuur en subsidiegever verschaft de basisbibliotheek periodiek gegevens met betrekking tot de realisatie van afgesproken resultaten en andere relevante kengetallen.

Kwaliteitsaspect 3

Resultaten van klanttevredenheidsonderzoek worden ter kennis gebracht van bestuur en subsidiegever, vergezeld van plannen voor verbeteracties.

Kwaliteitsaspect 4

De basisbibliotheek voldoet aan geldende wetgeving en branchespecifieke afspraken met betrekking tot financiële verantwoording.

Kwaliteitsaspect 5

De positie van de bibliotheek als gemeentelijk partner op het terrein van cultuur, educatie en sociale cohesie is herkenbaar gedefinieerd.

Bijlage 3

Richtlijn voor basisbibliotheken deel II: kostentoerekening

3.1. Richtlijn deel II: algemene kostentoerekening fictieve bibliotheken werkend voor A. 45.000 B.100.000 of C.150.000 inwoners

Kernfuncties	Personele kosten	Materiële kosten	Totaal
1 Kennis en informatie			
Kerndiensten			
Collectievorming	65.000 A 135.000 B 195.000 C	70.000 A 150.000 B 220.000 C	135.000 A 285.000 B 415.000 C
Raadpleeg/ vraagbemiddeling (fysiek)	100.000 A 215.000 B 310.000 C	45.000 A 100.000 B 145.000 C	145.000 A 315.000 B 455.000 C
Raadpleeg/ vraagbemiddeling (digitaal)	65.000 A 140.000 B 200.000 C	10.000 A 25.000 B 35.000 C	75.000 A 165.000 B 235.000 C
Uitleenfunctie	85.000 A 180.000 B 265.000 C	10.000 A 20.000 B 35.000 C	95.000 A 200.000 B 295.000 C
Digitale vraagbaak (Al@din)	5.000 A 10.000 B 15.000 C	5.000 A 10.000 B 15.000 C	10.000 A 20.000 B 30.000 C
(Landelijke) overheidsinformatie	5.000 A 10.000 B 15.000 C	10.000 A 20.000 B 30.000 C	15.000 A 30.000 B 45.000 C
Exploitatie van de website	20.000 A 45.000 B 60.000 C	5.000 A 10.000 B 15.000 C	25.000 A 55.000 B 75.000 C
Totale kosten kerndiensten kennis en informatie	345.000 A 735.000 B 1.060.000 C	155.000 A 335.000 B 490.000 C	500.000 A 1.070.000 B 1.550.000 C
Speerpunten van lokaal beleid			
Informatiepunt voor specifiek onderwerp	10.000 A 20.000 B 30.000 C	10.000 A 20.000 B 30.000 C	20.000 A 40.000 B 60.000 C
Deelname G!DS (digitale databank voor diverse onderwerpen)	5.000 A 10.000 B 15.000 C	5.000 A 5.000 B 10.000 C	10.000 A 15.000 B 25.000 C
Media-educatie	30.000 A 65.000 B 95.000 C	10.000 A 20.000 B 30.000 C	40.000 A 85.000 B 125.000 C

Kernfuncties	Personele kosten	Materiële kosten	Totaal
2 Ontwikkeling en educatie			
Kerndiensten			
Collectievorming	10.000 A	45.000 A	55.000 A
	15.000 B	100.000 B	115.000 B
	25.000 C	145.000 C	170.000 C
Raadpleegfunctie	10.000 A	15.000 A	25.000 A
	20.000 B	30.000 B	50.000 B
	30.000 C	45.000 C	75.000 C
Uitleenfunctie	10.000 A	0 A	10.000 A
	20.000 B	0 B	20.000 B
	30.000 C	0 C	30.000 C
Ondersteuning (voor-) scholen & mediatheek	20.000 A	5.000 A	25.000 A
	45.000 B	10.000 B	55.000 B
	60.000 C	15.000 C	75.000 C
Totale kosten kerndiensten ontwikkeling en educatie	50.000 A 100.000 B 145.000 C	65.000 A 140.000 B 205.000 C	115.000 A 240.000 B 350.000 C

Speerpunten van lokaal beleid			
Structureel programma voor actieve voor- en vroeg- schoolse educatie	10.000 A	5.000 A	15.000 A
	20.000 B	10.000 B	30.000 B
	30.000 C	15.000 C	45.000 C
Structureel programma bestrijding onderwijsachterstand (6-12 jarigen)	10.000 A	5.000 A	15.000 A
	20.000 B	10.000 B	30.000 B
	30.000 C	15.000 C	45.000 C
Cursussen voor diverse doelgroepen	10.000 A	10.000 A	20.000 A
	15.000 B	20.000 B	35.000 B
	25.000 C	30.000 C	55.000 C

Kernfuncties	Personele kosten	Materiële kosten	Totaal
3 Kunst en cultuur			
Kerndiensten			
Collectievorming	45.000 A 95.000 B 140.000 C	80.000 A 170.000 B 250.000 C	125.000 A 265.000 B 390.000 C
Raadpleegfunctie/advisering	10.000 A 20.000 B 30.000 C	5.000 A 5.000 B 5.000 C	15.000 A 25.000 B 35.000 C
Uitleenfunctie	105.000 A 225.000 B 325.000 C	20.000 A 40.000 B 60.000 C	125.000 A 265.000 B 385.000 C
Cultuurhistorie en erfgoed	10.000 A 20.000 B 30.000 C	10.000 A 20.000 B 30.000 C	20.000 A 30.000 B 60.000 C
Lokaal platform kunst en cultuur	5.000 A 10.000 B 15.000 C	5.000 A 10.000 B 15.000 C	10.000 A 20.000 B 30.000 C
Culturele/literaire activiteiten	5.000 A 10.000 B 15.000 C	5.000 A 10.000 B 15.000 C	10.000 A 20.000 B 30.000 C
Totale kosten kerndiensten kunst en cultuur	180.000 A 380.000 B 555.000 C	125.000 A 255.000 B 375.000 C	305.000 A 635.000 B 930.000 C

Speerpunten van lokaal beleid			
Bevorderen cultuurparticipatie	5.000 A 10.000 B 15.000 C	10.000 A 20.000 B 30.000 C	15.000 A 30.000 B 45.000 C
Cultuureducatie	10.000 A 15.000 B 25.000 C	10.000 A 20.000 B 30.000 C	20.000 A 35.000 B 55.000 C

Kernfuncties	Personele kosten	Materiële kosten	Totaal
4 Lezen en literatuur			
Kerndiensten			
Collectievorming	10.000 A 20.000 B 30.000 C	10.000 A 20.000 B 30.000 C	20.000 A 40.000 B 60.000 C
Raadpleegfunctie (digitaal)	10.000 A 20.000 B 30.000 C	10.000 A 20.000 B 30.000 C	20.000 A 40.000 B 60.000 C
Uitleenfunctie	5.000 A 10.000 B 15.000 C	5.000 A 10.000 B 15.000 C	10.000 A 20.000 B 30.000 C
Leesstimuleringsprojecten	10.000 A 20.000 B 30.000 C	25.000 A 50.000 B 75.000 C	35.000 A 70.000 B 105.000 C
Totale kosten kerndiensten lezen en literatuur	35.000 A 70.000 B 105.000 C	50.000 A 100.000 B 150.000 C	85.000 A 170.000 B 255.000 C

Speerpunten van lokaal beleid			
Makkelijk Lezen Plein	5.000 A 10.000 B 15.000 C	15.000 A 30.000 B 45.000 C	20.000 A 40.000 B 60.000 C
Uitleenpost buiten Bibliotheekgebouw	10.000 A 10.000 B 10.000 C	20.000 A 20.000 B 20.000 C	30.000 A 30.000 B 30.000 C
Bibliobus per 10 uur per week	65.000 A 65.000 B 65.000 C	40.000 A 40.000 B 40.000 C	105.000 A 105.000 B 105.000 C
Literatuureducatie	10.000 A 15.000 B 25.000 C	10.000 A 20.000 B 30.000 C	20.000 A 30.000 B 55.000 C

Kernfuncties	Personele kosten	Materiële kosten	Totaal
5 Ontmoeting en debat			
Kerndiensten			
Ontmoeting (leescafé + exploitatie ruimten)	20.000 A 45.000 B 60.000 C	15.000 A 30.000 B 45.000 C	35.000 A 75.000 B 105.000 C
Totale kosten kerndiensten ontmoeting en debat	20.000 A 45.000 B 60.000 C	15.000 A 30.000 B 45.000 C	35.000 A 75.000 B 105.000 C

Speerpunten van lokaal beleid			
Platform voor maatschappelijk debat	5.000 A 10.000 B 15.000 C	5.000 A 10.000 B 15.000 C	10.000 A 20.000 B 30.000 C
Sociale cohesie en leefbaarheid	5.000 A 10.000 B 15.000 C	5.000 A 10.000 B 15.000 C	10.000 A 20.000 B 30.000 C
Digitaal forum (webgroepen)	10.000 A 20.000 B 30.000 C	5.000 A 10.000 B 15.000 C	15.000 A 30.000 B 45.000 C

Algemene functies			
Ondersteuning en ontwikkeling			
Administratie	75.000 A 160.000 B 235.000 C	15.000 A 30.000 B 45.000 C	90.000 A 190.000 B 280.000 C
Management	90.000 A 190.000 B 280.000 C	15.000 A 30.000 B 45.000 C	105.000 A 220.000 B 325.000 C
Systeembeheer	20.000 A 45.000 B 60.000 C	30.000 A 60.000 B 90.000 C	50.000 A 105.000 B 150.000 C
Marketing en productontwikkeling	30.000 A 65.000 B 95.000 C	30.000 A 60.000 B 90.000 C	60.000 A 125.000 B 185.000 C
Kwaliteitszorg	20.000 A 45.000 B 60.000 C	20.000 A 40.000 B 60.000 C	40.000 A 85.000 B 120.000 C
Totale kosten algemene functies	235.000 A 505.000 B 730.000 C	110.000 A 220.000 B 330.000 C	345.000 A 725.000 B 1.060.000 C

Totaal kostentoerekening kern- en algemene functies

<i>Functies</i>	<i>Personele kosten</i>	<i>Materiële kosten</i>	<i>Totaal</i>
Kennis en informatie	345.000 A	155.000 A	500.000 A
	735.000 B	335.000 B	1.070.000 B
	1.060.000 C	490.000 C	1.550.000 C
Ontwikkeling en educatie	50.000 A	65.000 A	115.000 A
	100.000 B	140.000 B	240.000 B
	145.000 C	205.000 C	350.000 C
Kunst en cultuur	180.000 A	125.000 A	305.000 A
	380.000 B	255.000 B	635.000 B
	555.000 C	375.000 C	930.000 C
Lezen en literatuur	35.000 A	50.000 A	85.000 A
	70.000 B	100.000 B	170.000 B
	105.000 C	150.000 C	255.000 C
Ontmoeting en debat	20.000 A	15.000 A	35.000 A
	45.000 B	30.000 B	75.000 B
	60.000 C	45.000 C	105.000 C
Ondersteuning en ontwikkeling	235.000 A	110.000 A	345.000 A
	505.000 B	220.000 B	725.000 B
	730.000 C	330.000 C	1.060.000 C
Totaal	865.000 A 1.835.000 B 2.655.000 C	520.000 A 1.080.000 B 1.595.000 C	1.385.000 A 2.915.000 B 4.250.000 C

NB: De huisvestingskosten en kosten voor het uitvoeren van speerpunten van lokaal beleid zijn niet in de berekeningen meegenomen.

3.2. Richtlijn deel II: Kostentoerekening Personeel

KERNFUNCTIES EN -DIENSTEN	P-KOSTEN*	OPLEIDINGSNIVEAU (in fte)			totaal fte's
		HBO	MBO	VMBO	
(BIBLIOTHEEK A: 45.000 INWONERS)		€ 50.000	€ 40.000	€ 35.000	(in upw **)
1 Kennis en informatie					
collectievorming	65.000	0,8	0,3	0,4	(54) 1,5
raadpleeg/vraagbemiddeling (fysiek)	100.000		2,5		(90) 2,5
raadpleeg/vraagbemiddeling (digitaal)	65.000	0,5	1		(54) 1,5
uitleenfunctie	85.000		1,8	0,4	(79) 2,2
digitale vraagbaak (Al@din)	5.000	0,1			(3) 0,1
(landelijke) overheidsinformatie	5.000		0,1		(3) 0,1
exploitatie van de website	20.000		0,5		(18) 0,5
2 Ontwikkeling en educatie					
collectievorming	10.000	0,1	0,1		(7) 0,2
raadpleegfunctie	10.000		0,2		(7) 0,2
uitleenfunctie	10.000		0,3		(11) 0,3
ondersteuning & mediatheek	20.000	0,4			(14) 0,4
3 Kunst en cultuur					
collectievorming	45.000	0,5	0,5		(36) 1,0
raadpleegfunctie/advisering	10.000		0,2		(7) 0,2
uitleenfunctie	105.000		2,2	0,5	(97) 2,7
cultuurhistorie en erfgoed	10.000	0,2			(7) 0,2
lokaal platform kunst en cultuur	5.000	0,1			(3) 0,1
culturele/literaire activiteiten	5.000	0,1			(3) 0,1
4 Lezen en literatuur					
collectievorming	10.000	0,1	0,1		(7) 0,2
raadpleegfunctie (digitaal)	10.000		0,2		(7) 0,2
uitleenfunctie	5.000		0,2		(7) 0,2
leesstimuleringsprojecten	10.000	0,1	0,1		(7) 0,2
5 Ontmoeting en debat					
ontmoeting (leescafé + exploitatie ruimten)	20.000		0,2	0,4	(22) 0,6
6 Ondersteuning en ontwikkeling					
administratie	75.000		1	1	(72) 2,0
management	90.000	1,8			(65) 1,8
systeembeheer	20.000		0,5		(18) 0,5
marketing en productontwikkeling	30.000	0,6			(22) 0,6
kwaliteitszorg	20.000	0,4			(14) 0,4
TOTAAL	865.000	5,8	12	2,7	(734) 20,5
		28%	59%	13%	100%

* door afrondingsverschillen kunnen de totale formatiekosten in deze kolom iets afwijken van de optelling van de formatiekosten per opleidingsniveau (HBO, MBO, VMBO) in de drie kolommen ernaast

** tussen haakjes is de formatie in uur per week weergegeven op basis van een 36-urige werkweek

KERNFUNCTIES EN -DIENSTEN	P-KOSTEN*	OPLEIDINGSNIVEAU (in fte)			totaal fte's
		HBO	MBO	VMBO	
(BIBLIOTHEEK B: 100.000 INWONERS)		€ 50.000	€ 40.000	€ 35.000	(in upw **)
1 Kennis en informatie					
collectievorming	135.000	2	0,4	0,5	(104) 2,9
raadpleeg/vraagbemiddeling (fysiek)	215.000		5,4		(194) 5,4
raadpleeg/vraagbemiddeling (digitaal)	140.000	1	2,3		(118) 3,3
uitleenfunctie	180.000		3,6	1	(166) 4,6
digitale vraagbaak (Al@din)	10.000	0,2			(7) 0,2
(landelijke) overheidsinformatie	10.000		0,2		(7) 0,2
exploitatie van de website	45.000	0,5	0,5		(36) 1,0
2 Ontwikkeling en educatie					
collectievorming	15.000	0,2	0,1	0,1	(14) 0,4
raadpleegfunctie	20.000		0,5		(18) 0,5
uitleenfunctie	20.000		0,5		(18) 0,5
ondersteuning & mediatheek	45.000	0,9			(32) 0,9
3 Kunst en cultuur					
collectievorming	95.000	1	0,7	0,5	(79) 2,2
raadpleegfunctie/advisering	20.000		0,5		(18) 0,5
uitleenfunctie	225.000		4,7	1	(205) 5,7
cultuurhistorie en erfgoed	20.000	0,3	0,1		(14) 0,4
lokaal platform kunst en cultuur	10.000	0,1	0,1		(7) 0,2
culturele/literaire activiteiten	10.000	0,1	0,1		(7) 0,2
4 Lezen en literatuur					
collectievorming	20.000	0,3	0,1	0,1	(18) 0,5
raadpleegfunctie (digitaal)	20.000		0,5		(18) 0,5
uitleenfunctie	10.000		0,3		(10) 0,3
leesstimuleringsprojecten	20.000	0,3	0,2		(18) 0,5
5 Ontmoeting en debat					
ontmoeting (leescafé + exploitatie ruimten)	45.000		0,5	0,7	(43) 1,2
6 Ondersteuning en ontwikkeling					
administratie	160.000	0,5	2,3	1,2	(144) 4,0
management	190.000	3,8			(136) 3,8
systeembeheer	45.000	0,5	0,5		(36) 1,0
marketing en productontwikkeling	65.000	1,3			(46) 1,3
kwaliteitszorg	45.000	0,9			(32) 0,9
TOTAAL	1.835.000	13,9	24,1	5,1	(1552) 43,1
		32%	56%	12%	100%

* door afrondingsverschillen kunnen de totale formatiekosten in deze kolom iets afwijken van de optelling van de formatiekosten per opleidingsniveau (HBO, MBO, VMBO) in de drie kolommen ernaast

** tussen haakjes is de formatie in uur per week weergegeven op basis van een 36-urige werkweek

KERNFUNCTIES EN -DIENSTEN	P-KOSTEN*	OPLEIDINGSNIVEAU (in fte)			totaal fte's
		HBO	MBO	VMBO	
(BIBLIOTHEEK C: 150.000 INWONERS)					
		€ 50.000	€ 40.000	€ 35.000	(in upw **)
1 Kennis en informatie					
collectievorming	195.000	2,8	0,8	0,6	(151) 4,2
raadpleeg/vraagbemiddeling (fysiek)	310.000		7,7		(277) 7,7
raadpleeg/vraagbemiddeling (digitaal)	200.000	1,5	3		(162) 4,5
uitleenfunctie	265.000		5,2	1,6	(245) 6,8
digitale vraagbaak (AI@din)	15.000	0,3			(11) 0,3
(landelijke) overheidsinformatie	15.000		0,3		(11) 0,3
exploitatie van de website	60.000	0,5	0,8		(47) 1,3
2 Ontwikkeling en educatie					
collectievorming	25.000	0,3	0,2	0,1	(22) 0,6
raadpleegfunctie	30.000		0,7		(25) 0,7
uitleenfunctie	30.000		0,7		(25) 0,7
ondersteuning & mediatheek	60.000	1	0,2		(43) 1,2
3 Kunst en cultuur					
collectievorming	140.000	1,5	1	0,7	(115) 3,2
raadpleegfunctie/advisering	30.000		0,7		(25) 0,7
uitleenfunctie	325.000		6,5	1,8	(299) 8,3
cultuurhistorie en erfgoed	30.000	0,4	0,2		(22) 0,6
lokaal platform kunst en cultuur	15.000	0,2	0,1		(11) 0,3
culturele/literaire activiteiten	15.000	0,2	0,1		(11) 0,3
4 Lezen en literatuur					
collectievorming	30.000	0,4	0,2	0,1	(25) 0,7
raadpleegfunctie (digitaal)	30.000		0,7		(25) 0,7
uitleenfunctie	15.000		0,4		(14) 0,4
leesstimuleringsprojecten	30.000	0,4	0,2		(22) 0,6
5 Ontmoeting en debat					
ontmoeting (leescafé + exploitatie ruimten)	60.000		0,6	1	(58) 1,6
6 Ondersteuning en ontwikkeling					
administratie	235.000	0,5	4	1,5	(216) 6,0
management	280.000	5,6			(202) 5,6
systeembeheer	60.000	0,8	0,5		(47) 1,3
marketing en productontwikkeling	95.000	1,9			(68) 1,9
kwaliteitszorg	60.000	1,2			(43) 1,2
TOTAAL	2.655.000	19,5	34,8	7,4	(2222) 61,7
		32%	56%	12%	100%

* door afrondingsverschillen kunnen de totale formatiekosten in deze kolom iets afwijken van de optelling van de formatiekosten per opleidingsniveau (HBO, MBO, VMBO) in de drie kolommen ernaast

** tussen haakjes is de formatie in uur per week weergegeven op basis van een 36-urige werkweek

3.3. Richtlijn deel II: Kostentoe rekening Huisvesting

1. Ruimtegebruik en gerealiseerde nieuwbouwplannen

Bij circa 43 bibliotheken die na 1990 zijn ontwikkeld is de relatie onderzocht tussen het bedrijfsvloeroppervlak (BVO) en inwonertal. (Selecte steekproef; categorie boven 50.000 inwoners oververtegenwoordigd). Er is voor het vaststellen van het verband gebruik gemaakt van de mediaan (= de klasse met de grootste dichtheid).

Klasse in m ² per 1.000 inwoners	< 15.000 inwoners	15.000-30.000 inwoners	30.000-50.000 inwoners	50.000-90.000 inwoners	> 90.000 inwoners	Totaal
0-30				3	4	7
30-40			1	1	6	8
40-50		1	2	8	7	18
50-60				2	0	2
60-70				3	1	4
>70			1	2	1	4
Totaal		1	4	19	19	43

De mediaan ligt duidelijk in de klasse met een BVO tussen 40 en 50 m² per 1000 inwoners. Er tekent zich bij bibliotheken in plaatsen boven de 90.000 inwoners een verschuiving af naar de klasse tussen 30 en 40 m². Dit kan te maken hebben met schaalvoordelen doordat bij grotere gebouwen effectiever met de ruimte kan worden omgesprongen. Ook kan het zo zijn dat bij grotere bibliotheken de omvang van de collectie relatief (dus per 1.000 inwoners) kleiner is. Het bouwadviesbureau BBN veronderstelt een dergelijk verband tussen inwonertal en collectieomvang op basis van hun eigen praktijkervaring. Er lijkt enig schaalvoordeel te bestaan als de bibliotheek groter is.

1. De oppervlakte van de hoofdvestiging van alle bestaande bibliotheken ligt tussen de 40 en 50 m² per 1.000 inwoners. Daarbij zijn de kleinere bibliotheken gemiddeld 50 en de grotere tegen de 40 m² per 1.000 inwoners. Hierbij zijn nevenvestigingen of filialen niet meegerekend.
2. Voor nieuwbouw ligt de ruimtelijke standaard tussen momenteel tussen 40 en 50 m² per 1.000 inwoners voor de hoofdvestiging.
3. Opvallend is dat het oppervlak van de onderzochte nieuwbouwbibliotheken per 1.000 inwoners niet al te zeer afwijkt van het oppervlak van de gemiddelde bibliotheken (op basis van het BIS). Als verklaring kan gelden dat het ruimtebeslag van de collectie afneemt en dat deze ruimte kan worden gebruikt voor uitbreiding van publieksfuncties. Of dat één op één aansluit op de richtlijn is onduidelijk.

2. Stichtingskosten

Onder de stichtingskosten vallen alle voorbereidings- en realisatiekosten, exclusief grondkosten, kosten van bouwrijp maken, parkeerkosten en inrichting van buitenruimte.

De stichtingskosten per m² volgens het BBN-model zijn als volgt onder te verdelen (prijspiël 2004):

Ambitieniveau	1.000 m ² BVO	2.000 m ² BVO	4.000 m ² BVO	6.000 m ² BVO	Vershil hoog/laag
Basis kwaliteit	€ 1.678	€ 1.637	€ 1.526	€ 1.477	11,5 %
Gemiddelde kwaliteit	€ 2.125	€ 2.090	€ 2.061	€ 2.046	4%
Hoge kwaliteit	€ 2.426	€ 2.367	€ 2.319	€ 2.221	9%
Vershil hoog/laag	45%	45%	52%	50%	

© BBN 2004

1. Analyse van de recent ontwikkelde bouwplannen laat een redelijke bevestiging zien van eerdere berekening van de stichtingskosten ad € 2.000 per m². Dat komt dus nagenoeg overeen met de berekening zoals die hierboven is weergegeven met een gemiddeld afwerkingsniveau.
2. Er is een groot verschil in de stichtingskosten, afhankelijk van de kwaliteit van het gebouw. Het verschil tussen de basiskwaliteit, gemiddelde kwaliteit en hoge kwaliteit wordt bepaald door een groot aantal criteria, zoals materiaalgebruik, afwerkingniveau, niveau van installatietechniek en de complexiteit van de vormgeving. Het prijsverschil bedraagt ruim 50% tussen het laagste en het hoogste niveau. Dat prijsverschil is veel groter dan de schaalvoordelen, die ontstaan doordat het oppervlak van een bibliotheek groter is. Schaalvoordelen bedragen circa 7 á 8%.
3. De vraag naar de gevolgen voor de stichtingskosten voor een bibliotheek die nieuwbouw realiseert als onderdeel van een multifunctionele voorziening is moeilijk in zijn algemeenheid te beantwoorden. Wel is een en ander kwalitatief te duiden, zoals schaalvoordelen bij aanbesteden, architectenkosten, dubbel gebruik van ruimten en parkeervoorzieningen, gezamenlijke installaties e.d. Ook in de exploitatie is winst te behalen door lager energieverbruik door minder buitenmuren, gemeenschappelijk schoonmaak- en beveiligingskosten. De meeste winst bij geïntegreerde bouw lijkt te behalen door het gemeenschappelijk gebruik van ruimten, waardoor het totale programma van eisen in m² kan verminderen (tot circa 15% kleiner).
4. De verbouwkosten van herinrichting tot volledig strippen lopen uiteen van € 600 tot € 1.300 per m². Daarmee komen de kosten voor nieuwbouw en ingrijpende verbouw dicht in elkaars buurt, zeker als de afschrijvingstermijn van verbouwingen op de gebruikelijke termijn van 15 jaren worden gezet.
5. De bandbreedte die is aangetroffen bij investeringen in de inrichtingskosten loopt van € 150 per m² tot € 380 per m².

3. Exploitatiekosten

Een belangrijk deel van de exploitatiekosten wordt gevormd door de kapitaalslasten (rente en afschrijving) die met de investeringen samenhangen. In de praktijk worden de kapitaalslasten bij de nieuwbouw van bibliotheken (net zoals dat vaak geldt voor andere maatschappelijke functies) niet altijd in de exploitatie opgenomen. Soms komt dit omdat een gemeente een éénmalige investering pleegt in nieuwbouw of omdat de kapitaalslasten elders op de gemeentebegroting drukken. In onderstaand overzicht is wel gerekend met een bedrijfseconomische exploitatie van de huisvesting.

Huisvestingskosten	Kosten per m ² bvo (in €)	Aandeel van totale huisvestingslasten
a. Kapitaalslasten gebouw (rente en afschrijving)	117	49,6%
b. Kapitaalslasten inventaris (rente en afschrijving)	39	16,5%
c. Onderhoud gebouwen	20	8,5%
d. Onderhoud inventaris	5	2,1%
e. Schoonmaken	25	10,6%
f. Energie	18	7,6%
g. Belastingen	4	1,7%
h. Verzekeringen	1	0,4%
i. Beveiliging	2	0,8%
j. Kleine aanschaffingen	0	0%
k. Arbotoepassingen	0	0%
l. Overige huisvestingslasten	5	2,1%
Totale huisvestingslasten	€ 236	100%

Toelichting op exploitatieopzet:

1. Rentekosten bij lening op annuïteitenbasis leidt tot gelijkblijvende jaarlasten voor de volle looptijd van 40 jaren. Het gehanteerde rentepercentage is 5%. Doordat is gerekend met een annuïteitenlening wordt in het begin minder afgelost en later meer dan het afschrijvingspercentage van 2,5%. De veronderstelling dat afschrijving gelijk is aan de aflossing van het kapitaalkrediet wordt daardoor niet geheel bewaarheid. Als omrekeningsfactor voor de berekening van de annuïteit is 0,058278 gehanteerd (5% met en looptijd van 40 jaren). De berekening is gebaseerd op de historische kostprijs van het gebouw ad € 2.000 per m².
2. Er wordt gerekend met inrichtingskosten van € 300 per m², alsmede een rente-percentages van 5% en een afschrijvingspercentage van 10% voor de inrichtingskosten. Indien deze ook als annuïteit wordt geleend, leidt dat tot een omrekenfactor van 0,1295.

Enkele algemene conclusies en nuanceringen

1. De oppervlakte van de hoofdvestiging van alle bestaande bibliotheken ligt tussen de 40 en 50 m² per 1.000 inwoners. Daarbij zijn de kleinere bibliotheken gemiddeld 50 en de grotere tegen de 40 m² per 1.000 inwoners. Voor nieuwbouw ligt de ruimtelijke standaard momenteel tussen 40 m² en 50 m² per 1.000 inwoners voor de hoofdvestiging. Er is op dit moment een onvolledig beeld van de benodigde omvang van het ruimtebeslag van vooral aanvullende functies uit de Richtlijn (gemeentelijke informatiefunctie, leescafé, expositieruimte, studieruimte, cultureel uitpunt e.d).
2. Een analyse van recent ontwikkelde bouwplannen laat een redelijke bevestiging zien van eerdere berekeningen van de stichtingskosten ad € 2.000 per m². Dat komt nagenoeg overeen met de berekening die BBN heeft gemaakt voor een bibliotheek met een gemiddeld afwerkingsniveau. De verbouwkosten (variërend van herinrichting tot volledig strippen) lopen uiteen van € 600 tot € 1.300 per m².
3. De volledige exploitatielasten van een bibliotheekgebouw zijn berekend op € 236 per m² per jaar. Hierbij kunnen aanzienlijke verschillen optreden in diverse kostenposten als gevolg van regionale prijsverschillen, ouderdom van het gebouw en al of niet onderdeel van een multifunctionele voorziening.
4. Uit het BIS komt naar voren dat de gemiddelde huisvestingslasten momenteel circa 20% van de totale lasten van een bibliotheek bedragen. In de hier weergegeven exploitatie-opstelling komen de huisvestingslasten hoger uit vanwege het (te) lage niveau van rente en afschrijving in de huidige exploitatiecijfers van bibliotheken volgens het BIS. Aangezien echter ook de overige kosten volgens de richtlijn zullen stijgen, zal het aandeel huisvestingslasten ten opzichte van de totale lasten gemiddeld ongeveer gelijkblijven (20-25%).
5. Het verschil tussen de kosten van huur en koop zijn ongeveer als volgt te becijferen: indien wordt uitgegaan van een normale marktconforme projectontwikkeling, dan wordt gerekend met een Bruto Aanvangsrendement van 8%. De bijbehorende huurkosten bedragen € 160 per m² per jaar. Dat is hoger dan het bedrag van € 137 per m² per jaar, dat in de exploitatie-opstelling is opgenomen voor de kosten van rente, afschrijving en groot onderhoud. Dat verschil wordt geleidelijk groter door indexering van de huurprijs.

Bijlage 4

Budgetsubsiëring, Onderdeel Eenjarige Product-prestatieovereenkomst

Instelling:

Subsidiejaar:

Toerekening						
Kernfunctie/ Kerndienst	Product	Resultaat	Personeel Kosten/ baten	Gebouw Kosten/ baten	Collectie Kosten/ baten	Netwerk Kosten/ baten
Kennis en informatie						
Raadpleegfunctie en vraagbemiddeling (fysiek)	Aanwezigheid inlichtingenbalie / klantenservice	Aantal informatievragen				
Idem (digitaal)	Aanbod van digitale diensten (bijv. bibliotheek.nl, databanken), via internet / pc terminals	Aantal informatievragen en raadplegingen				
Uitleenfunctie	Uitleenen, inname, aanvragen en reserveren van de informatieve collectie	Aantal uitleningen informatieve collectie (evt. uitsplitsten naar klantgroep: tot 14 jaar, 14-17 jr, 18 jr en ouder, senioren, instellingen)				
Digitale vraagbaak (Al@din)	Deelname aan en uitvoering van Al@din	Aantal informatievragen				
(Landelijke) overheidsinformatie	Opbouw en exploitatie Overheidsinformatiepunt	Aantal informatievragen				
Exploitatie website	Opbouw en exploitatie informatieve website (raadpleegfunctie, catalogus, mogelijkheid tot reserveren en verlenen)	Aantal raadplegingen/handelingen (uitlening, reservering)				
Speerpunten						
Informatiepunt (specifiek onderwerp)	Opbouw en exploitatie fysiek of digitaal informatiepunt (bijv. gezondheid, jeugd, cultuur, inburgering, reizen, WMO)	Aantal informatievragen/'hits'				
Media-educatie	Uitleg catalogus aan groepen, groepsontvangsten, cursussen mediagebruik, bibliotheekinstructie, rondleidingen	Aantal/soort/duur activiteiten Aantal deelnemers Tevredenheid deelnemers				
Kosten per onderdeel					Omvang informatieve collectie	
Totale kosten/baten kennis en informatie						

Toerekening						
Kernfunctie/ Kern-dienst	Product	Resultaat	Personeel Kosten/baten	Gebouw Kosten/baten	Collectie Kosten/baten	Netwerk Kosten/baten
Ontwikkeling en Educatie						
Raadpleegfunctie (fysiek: presentatie en faciliteiten t.b.v. ontwikkeling en educatie)	Aantrekkelijke en overzichtelijke presentatie van materialen, afgestemd op doelgroepen Aparte ruimte voor de groep 0-18 jaar Rustige werkplekken voor publiek met pc terminals Publieke werkplekken met pc terminals (toegang tot catalogus, digitale databanken, Al@din, specifieke digitale diensten zoals Schoolbibliotheek.nl, e.d.)	Gebruik werkplekken (indien dit geregistreerd kan worden)				
Uitleenfunctie (specifiek voor primair en voortgezet onderwijs)	Uitleen, inname en reserveren van educatieve collectie, specifiek voor het primair en voortgezet onderwijs	Aantal uitleningen educatieve collectie Idem specifieke doelgroep collecties				
Ondersteuning van voorschoolse voorzieningen, onderwijs en mediathiek voor primair, voortgezet onderwijs en MBO	Aanbod van diensten aan en partner van instellingen (consultatiebureaus, kinderopvang, opvoedingsinstellingen, scholen e.d.) Diverse diensten mogelijk zoals samenstellen projectcollecties, CKV aanbod, klassenbezoeken, organisatie buitenschoolse activiteiten e.d.	Aantal/soort diensten en voor wie Deelname Tevredenheid (bijv.: peuterbezoeken/kleuterbezoeken/ groepsbezoeken PO; per categorie aantal groepen/aantal kinderen) (specifieke projecten: kinderjury, klassenbezoeken VO; ook hier aantal groepen/ aantal kinderen), (rondleidingen, informatiebijeenkomsten voor schoolteams, 'week van het leren', project 50+ leest voor aan kleuters)				
Speciale ruimten/voorzieningen voor peuters, kinderen en jongeren		Gebruik ruimten				
Studiemogelijkheden leven lang leren		Gebruik ruimten				
Doorlopende leeslijn 0-18 jaar					Opbouw collectie verschillende leeftijdsgroepen	
Speerpunten						
Structureel programma voor actieve voor- en vroegschoolse educatie	Aanbieden projecten als Boekenpret, Voortouw en overige dienstverlening aan peuterspeelzalen en kinderdagverblijven	Aantal/soort/duur activiteiten Deelname Tevredenheid				
Structureel programma bestrijding onderwijsachterstand	Aanbod specifieke projecten	Aantal programma's/soort/aantal/duur activiteiten Deelname Tevredenheid				
Cursussen voor volwassenen en jongeren vanaf 12 jaar	Ontwikkelen, voorbereiden en geven van cursussen (ook door niet bibliotheek medewerkers)	Aantal / soort activiteiten Deelname Tevredenheid				
Kosten per onderdeel					Omvang educatieve collectie/projectcollecties	
Totale kosten/baten ontwikkeling en educatie						

Toerekening						
Kernfunctie/ Kerndienst	Product	Resultaat	Personeel Kosten/ baten	Gebouw Kosten/ baten	Collectie Kosten/ baten	Netwerk Kosten/ baten
Kunst en cultuur						
Presenteren, raadplegen en uitlenen materialen	Uitleen, inname, aanvragen en reserveren van specifieke onderdelen van de collectie	Aantal uitleningen Raadplegingen				
Aandacht voor plaatselijke cultuurhistorie en cultureel erfgoed	Aanschaf en beheer specifieke informatie (fysiek en digitaal) over het eigen culturele erfgoed en aandacht voor lokale en regionale historische thema's Exposities van musea en archieven in bibliotheekvestigingen	Aantal/soort/duur activiteiten Aantal deelnemers/bezoekers Tevredenheid				
Lokaal platform plaatselijke kunst- en cultuurinstellingen	Mogelijk maken exposities amateur kunstenaars e.d. (kunst, muziek, fotografie, poëzie)	Aantal/soort/duur activiteiten Met wie Aantal deelnemers/bezoekers Tevredenheid				
Speerpunten						
Culturele / literaire activiteiten	Organisatie van literaire lezingen en schrijversbezoeken	Aantal/soort/duur activiteiten Aantal bezoekers Tevredenheid				
Bevorderen cultuurparticipatie	Bijdrage leveren aan jaarlijks cultureel programma, door aanbod folders / agenda gegevens en samenwerking bij activiteiten met theater, archief, musea e.d.	Aantal/soort/duur activiteiten Aantal bezoekers Tevredenheid				
Cultuurinformatie (punt)	Realiseren van een cultuurinformatiepunt	Aantal vragen (fysiek/digitaal) Aantal bezoeken				
Cultuureducatie	Ontwikkelen, voorbereiden en uitvoeren cursussen voor diverse doelgroepen	Aantal/soort/duur activiteiten Aantal deelnemers Tevredenheid				
Kosten per onderdeel					Omvang romans en ontspanningslectuur	
Totale kosten/baten kunst en cultuur						

Toerekening						
Kernfunctie/ Kerndienst	Product	Resultaat	Personeel Kosten/ baten	Gebouw Kosten/ baten	Collectie Kosten/ baten	Netwerk Kosten/ baten
Lezen en literatuur						
Presenteren, raadplegen en uitlenen materialen	Uitleen, inname, aanvragen en reserveren van de leesstimulerende collectie	Aantal uitleningen Raadplegingen				
Toegang tot de collectie Nederlandse bibliotheken	Gehele collectie van de Nederlandse bibliotheken	Deelname aan project 'Landelijk Lenen, Lokaal Leveren'				
Dienstverlening aan speciale groepen (lees)gehandicapten	Uitleen, inname, aanvragen en reserveren van de specifieke materialen voor visueel gehandicapten en ouderen. Speciale apparatuur voor leesgehandicapten.	Aantal uitleningen Raadplegingen Aantal gebruikers				
Leesstimuleringsprojecten voor diverse doelgroepen	Faciliteren leeskringen Boekendienst aan huis Dienstverlening aan zorginstellingen Kinderboekenweek Leesbevorderingsprojecten scholen	Aantal leeskringen Aantal deelnemers leeskringen Aantal transacties boekendienst aan huis Aard / omvang dienstverlening zorginstellingen Idem scholen				
Speerpunten						
Makkelijk lezen plein	Opbouw en exploitatie Makkelijk Lezen Plein, geven van instructies / introductie	Deelname aan instructies/introductie				
Literatuureducatie	Ontwikkelen, voorbereiden en uitvoeren cursussen voor diverse doelgroepen	Deelname Tevredenheid				
Kosten per onderdeel					Omvang literaire collectie	
Totale kosten/baten lezen en literatuur						

Toerekening						
Kernfunctie/ Kerndienst	Product	Resultaat	Personeel Kosten/ baten	Gebouw Kosten/ baten	Collectie Kosten/ baten	Netwerk Kosten/ baten
Ontmoeting en debat						
Ontmoeting	Inrichting en exploitatie ontmoetingsruimte / café	Aantal bezoekers Tevredenheid				
Speerpunten						
Ruimte voor activiteiten van andere organisaties	Bieden van ruimte in de bibliotheek voor bijvoorbeeld cursussen, informatiebijeenkomsten, lezingen etc.	Welke organisaties Aantal/soort activiteiten Deelname Tevredenheid				
Platform voor maatschappelijk debat	Organisatie lezingen en debatten, politiek café, discussiebijeenkomsten, inspraakavonden etc. door de bibliotheek zelf	Aantal/soort/duur activiteiten Deelname Tevredenheid				
Sociale cohesie en leefbaarheid	Informatiebijeenkomsten met gezelligheidsfactor, inburgering rondleiding, cursussen rond prepensionering	Aantal/soort/duur activiteiten Deelname Tevredenheid				
Digitaal forum (webgroepen)	Opzet en onderhoud interactieve website met inspraakmogelijkheden en meningsvorming	Aantal raadplegingen/deelnemers				
Kosten per onderdeel						
Totale kosten/baten ontmoeting en debat						

Toerekening						
Algemene Functies	Product	Resultaat	Personeel Kosten/baten	Gebouw Kosten/baten	Collectie Kosten/baten	Netwerk Kosten/baten
Ondersteuning en ontwikkeling						
	Administratie	De OB draagt in de periode ... zorg voor				
	Management	De OB draagt in de periode ... zorg voor beleidsontwikkeling ten aanzien van ... (bijv. doelgroepenbeleid, huisvestingsplannen, herinrichting, etc.) Ruimte voor ontwikkelen nieuwe producten / diensten Personeelsbeleid: opleiding en ontwikkeling personeel i.v.m. nieuwe dienstverlening				
	Systeembeheer	De OB draagt in de periode ... zorg voor het actueel houden van ICT toepassingen in het secundaire proces				
In totaal 8% jaar-omzet	Marketing & productontwikkeling	De OB draagt zorg voor het (doen) uitvoeren van een jaarlijks klanttevredenheidsonderzoek; daarnaast neemt de OB initiatieven voor het vergroten van publieksbereik door middel van				
		De OB draagt in periode ... zorg voor het verbeteren van bestaande diensten c.q. ontwikkelen van nieuwe diensten (bijvoorbeeld ontwikkelen van een nieuwe site met regionale informatie)				
	Kwaliteitszorg	Voldoen aan landelijke normen certificering				
Kosten per onderdeel						
Totale kosten/baten ondersteunende functies						

Algemene afspraken	Product	Resultaat
Tarieven	Jeugd Volwassenen 65+ Kortingsregelingen	€ € €
Aantal leden	Jeugd Volwassenen Senioren	Huidige aantal + doelstelling (bijv. op peil houden aantal leden, groei met .. %, etc.)
Aantal bezoekers	Alle leeftijden	...
Collectie	Aanschaf en beheer van een basiscollectie	Basiscollectie van een bepaalde omvang en kwaliteit Afschrijvingspercentage
Raadpleegfunctie en vraagbemiddeling (fysiek en digitaal)	Aanwezigheid inlichtingenbalie / klantenservice Aanbod van digitale diensten (bijv. bibliotheek.nl, databanken, via internet, pc terminals	Aantal informatievragen en raadplegingen (evt. te verbinden met streefgetal – zie hieronder) Indien en in de bibliotheek specifieke informatie- punten zijn rond gezondheid, . Cultuur e.d. dan kan worden gezien of hiervoor het aantal informatievra- gen/raadplegingen aangegeven kan worden
Aantal uitleningen	Media jeugd Media volwassenen Media andere gebruikersgroepen	De OB streeft ernaar het aantal uitleningen in de pe- riode ... minimaal op het niveau van (jaar) te houden (eventueel te differentiëren naar grafische media, audiovisuele media en digitale media)
Aantal informatievragen	Aantal verstrekte inlichtingen	De OB streeft er naar het aantal verstrekte inlichtin- gen in de periode ... te handhaven/uit te breiden of te verlagen met ...%
Aantal raadplegingen website	Aantal aanvragen / reserveringen media	De OB streeft ernaar om het aantal uitleningen via de website in de periode ... te handhaven/uit te breiden of te verlagen met ..% Idem aantal 'hits' website
Openingstijden (fysiek en virtueel)	Aantal vestigingen Hoofdvestiging Filiaal A Filiaal B Etc. Bibliobus Uitleenpunt Website	... ...
Samenwerkingsverbanden met ...	Scholen, instellingen, gemeente, etc.	

Colofon

Tekst

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Postbus 30435
2500 GK Den Haag
Telefoon: 070-3738020
(www.vng.nl)
Informatiecentrum@vng.nl)

Met medewerking van

Procesbureau Bibliotheekvernieuwing
(www.bibliotheekvernieuwing.nl)

Vereniging van Openbare Bibliotheken i.s.m.
Stichting Certificering Openbare Bibliotheken i.o.
(www.debibliotheken.nl en
www.bibliotheekcertificaat.nl)

DSP-groep
(www.dsp-groep.nl)

Vormgeving

Chris Koning (VNG)

Foto voorpagina

Glaspaleis, Openbare bibliotheek Heerlen
Bart Versteeg

Drukwerk

Drukkerij Groen, Leiden

Oplage

750

Uitgave

November 2006

